

HRVATSKI VOJNIK

PRINTED IN CROATIA

0 4 3 1 0

ISSN 1330 - 500X

9 17713301500003

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

VOJNA VJEŽBA NA
POLIGONU "EUGEN KVATERNIK"

UDAR-10

RAZGOVOR

NOVI LOVAC ZA BRAZIL?

Aziz efendija
Hasanović

Bez
povjerenja
nema mira

VOJNA VJEŽBA
PRIPADNICI HRZ-a I PZO-a
I ZZP-a NA VOJNOJ VJEŽBI
"JOINT ACTION"

AMERIKANCI POJAČAVAJU
GRANICU S MEKSIKOM

Priredio Domagoj VLAHOVIĆ

KAESONG

POVRATAK TURISTA NA GRANICU

Sjeverna je Koreja 26. listopada poslala prijedlog južnom susjedu za ponovnim omogućavanjem turističkih obilazaka utvrđenog graničnog područja dviju država, navodi United Press International. Do prijedloga je došlo za vrijeme jednog od graničnih obitelj-

skih susreta. Tada se, uz odobrenje vlasti, susreću članovi obitelji razdvojenih granicom između dviju Koreja. Turistički obilasci graničnog područja ukinuti su 2008. kad je južnokorejski turist ubijen metkom koji je ispalio sjevernokorejski vojnik.

TOLJATI

PRATNJA ZA AVANTURISTE

Skupina ruskih zanesenjaka odlučila je, na malom drvenom brodu Rusič, ponoviti pothvat trgovca i istraživača Afanasija Nikitina, koji je u XV. stoljeću došao do Indije. Krenuli su početkom rujna, no nedavno su se našli pred najvećom opasnošću: prolazom kroz vode Adenskog zaljeva koje su pune somalskih pirata. Na sreću, proteklog su vikenda dobili jakog zaštitnika, ruski razarač Admiral Levčenko koji ophodi tim područjem. Štoviše, kad je dosegnuto Arapsko more, na Rusič su se ukrcala i trojica mornara s tog ratnog broda. Došlo je do malih problema jer kad je Levčenko otišao, pojavila su se tri motorna čamca i slijedila brodić ne želeći se identificirati. No, marinci su ispalili hitac upozorenja i čamci su se povukli.

NORFOLK

PREMA ZELENOJ FLOTI

U američkoj pomorskoj bazi Norfolk 22. su listopada prikazane mogućnosti eksperimentalnog riječnog zapovjednog broda RCB-X. Najzanimljivije kod tog brodića jest gorivo koje ga pokreće. Ono se sastoji od sokova algi i obnovljivog goriva NATO F-76. Novo gorivo ne pridonosi samo očuvanju prirode nego i nacionalnoj sigurnosti, smatra kontraadmiral Philip Cullom, odgovoran za mornarički energetski program. Testovi goriva će se protegnuti i u 2012. godini, kada će biti osnovana mornarička Zelena udarna skupina, koju će činiti brodovi na isti pogon. Do 2016. trebala bi zaživjeti Velika zelena flota!

WASHINGTON

PRVE PODMORNIČKE ČASNICE

Američka ratna mornarica odredila je plovila koja će, na neki način, ući u povijest. USS Wyoming i USS Georgia, s matičnom lukom u Kings Bayu (Georgia), te USS Maine i USS Ohio, usidrene u Bangoru (Washington) bit će prve podmornice koje će u posadi imati časnice. Na svakoj će ploviti njih tri, dvi-

je će biti podmorničke časnice, a treća časnica za potporu obučena za ratne vještine. Na dužnost bi trebale stupiti u prosincu 2011., nakon što prođu dodatnu obuku. Riječ je, između ostalog, o školovanju o nuklearnoj energiji te temeljnom tečaju za podmorničke časnike.

ABU DHABI

S MORA NA KOPNO

Alindien postoji od 1973. godine. Riječ je o francuskom zapovjedništvu koje u ovlasti ima šire područje Indijskog oceana. Do 21. listopada uvijek je bilo smješteno na moru, tj. na nekom od francuskih ratnih brodova koji su djelovali u tom području. Danas mu je sjedište na kopnu, u Abu Dhabiju, i na čelu mu je časnik kopnene vojske, general-pukovnik Pierre de Villiers. Osim pomorskih operacija, zapovijedat će se i francuskim postrojbama koje se nalaze u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, državi koja je tradicionalna francuska saveznica.

9

Pripadnici HRZ-a i PZO-a i ZzP-a na vojnoj vježbi "Joint action"

Pripadnici namjenski organizirane skupine HRZ-a i PZO-a i ZzP-a OSRH-a s dva helikoptera za MEDEVAC i transportne zadaće upućeni su u Kraljevinu Švedsku gdje će sudjelovati na međunarodnoj vojnoj vježbi Nordijske borbene skupine EU-a "Joint action"

VJEŽBA SEESIM 10

12

RAZGOVOR
Aziz efendija Hasanović,
zamjenik glavnog muftije
i glavni koordinator
Islamske vjerske zajednice
u Hrvatskoj

4

Bez povjerenja nema mira

Prezadovoljan sam otvorenošću MORH-a za suradnju. Trenutačno surađujemo na četiri područja: dušobrižništvo, obuka vojnika koji se upućuju u mirovne misije, angažirani smo na svim razinama izobrazbe na HVU i četvrto što želim spomenuti, a što je preuzeto ulaskom u NATO, jest rad s vojnicima muslimanima koji u RH dolaze na izobrazbu. Želim naglasiti da je Ministarstvo obrane svjesno važnosti ove suradnje te da sve radimo za dobrobit Hrvatske i njezinu prepoznatljivost u svijetu kao zemlje koja cijeni i prihvaća različitosti

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

MORH I OSRH

- 7 **NOVOSTI IZ MORH-a**
Okrugli stol "Truman i NATO"
- 8 **NOVOSTI IZ NATO-a**
Izgradnja štita veliki izazov
- 10 **VOJNA VJEŽBA NA POLIGONU "EUGEN KVATERNIK"**
Udar-10
- 13 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Osposobljeni za sudjelovanje u zadaćama traganja i spašavanja
- 14 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Simpozij pomorskih snaga u Veneciji
- 15 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Studijsko putovanje Ratne škole u Slavoniju
- 16 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Taktička obuka iz protupodmorničke borbe

VOJNA TEHNIKA

- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJSKE SVIJETA**
Novi lovac za Brazil?
- 26 **POGRANIČNA SIGURNOST**
Amerikanci pojačavaju granicu s Meksikom
- 29 **EUROPSKA SIGURNOST**
Opasnosti od terorizma u europskom prostoru

MAGAZIN

- 30 **PODLISTAK**
Protukolonijalni ratovi - nova karta svijeta
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (VI. dio)
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Utva-75

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Prezadovoljan sam otvorenošću MORH-a za suradnju. Trenutačno surađujemo na četiri područja: dušobrižništvo, obuka vojnika koji se upućuju u mirovne misije, angažirani smo na svim razinama izobrazbe na HVU i četvrto što želim spomenuti, a što je preuzeto ulaskom u NATO, jest rad s vojnicima muslimanima koji u RH dolaze na izobrazbu. Želim naglasiti da je Ministarstvo obrane svjesno važnosti ove suradnje te da sve radimo za dobrobit Hrvatske i njezinu prepoznatljivost u svijetu kao zemlje koja cijeni i prihvaća različitosti

Aziz efendija Hasanović,
zamjenik glavnog muftije i glavni koordinator
Islamske vjerske zajednice u Hrvatskoj

Bez povjerenja nema mira

Bez razgovora i stvaranja povjerenja ne može se osigurati željeni mir. U misijama je naš vojnik prepoznat po svojoj ljubaznosti i uljudnosti. Drukčije se ne može očekivati uspjeh. Prepoznat je kao dobronamjeren i dobrodošao

Suradnja Islamske vjerske zajednice u Hrvatskoj i MORH-a počela se razvijati prije šest godina i to u sklopu obuke pripadnika OSRH-a za sudjelovanje u misiji ISAF u Afganistanu. Iz godine u godinu ona je sve intenzivnija. Kako i na kojim područjima se provodi te gdje se sve vide njezini pozitivni učinci razgovarali smo s Azizom efendijom Hasanovićem, zamjenikom glavnog muftije i glavnim koordinatorom Islamske vjerske zajednice u Hrvatskoj.

Upoznavanje pripadnika OSRH-a koji odlaze u misiju ISAF s običajima, kulturom

i načinom života u Afganistanu sastavni je dio njihove obuke. Kako je sve počelo?

Suradnja je počela još prije šest godina na poziv generala Marijana Marekovića koji je tada bio zapovjednik HKoV-a. Nakon povratka iz Afganistana zatražio je našu pomoć u obuci naših vojnika koji odlaze Afganistan. Namjera je bila približiti im vjersku, plemensku, kulturološku dimenziju zemlje u koju odlaze. Kao odgovorna zajednica Mešihat Islamske zajednice to je prihvatio. Smatrali smo to svojom obvezom i izradili program po kojem bi svaki vojnik koji ide u Afganistan trebao proći taj dio obuke.

No nije se stalo samo na Afganistanu...

Da. Obuka se proširila i na pripadnike OSRH-a koji odlaze u misiju na Golansku visoravan, potom Kosovo, a zatim i na druge mirovne misije. Od prije dvije godine sudjelujemo i u obukama koje provodi Obučno središte za međunarodne vojne operacije u Rakitju, a na kojima su i pripadnici OS-a drugih zemalja. Dakle svi su to prepoznali kao jedan od modela kojim se treba obučiti svaki naš časnik, dočasnik i vojnik ili bilo tko tko odlazi u neku mirovnu misiju. Tako se iz godine u godinu opseg aktivnosti stalno povećava.

Imate li saznanja jesu li i druge zemlje koje sudjeluju u operaciji ISAF pokrenule slične aktivnosti za svoje vojnike?

Koliko znam Ministarstvo obrane Crne Gore poučeno našim iskustvima prepoznalo je ovo što mi radimo i ovaj oblik obuke odlučili su provoditi sa svojim vojnicima. Ostvarili smo kontakte, spreman sam im pomoći koliko mogu. No, posebno me vesele reakcije pripadnika OS-a drugih zemalja koji kod nas slušaju moja predavanja.

Reakcije su im pozitivne, a mnogima je teško razumjeti takvu otvorenost Islamske zajednice, mene kao imama i predstavnik Islamske zajednice prema vojsci. Uvijek ističem da je pomaganje i olakšavanje života našim vojnicima u Afganistanu naša obveza. Ako im neka informacija koju će od nas u obuci dobiti život u Afganistanu učini lakšim samo pet minuta, bit ću naj sretniji čovjek na zemlji.

U svojim predavanjima redovito ističete da mira nema bez povjerenja koje se gradi poštivanjem zemlje u koju se odlazi. Može li se kazati da je to svojevrsni moto vaših predavanja?

Da, to zagovaram i tvrdim da bez povjerenja nema mira. Bez razgovora i stvaranja povjerenja ne može se osigurati željeni mir. Dominirati se ne može puškama i drugim ubojitim sredstvima. Treba se, a to govorim našim vojnicima, zadobiti povjerenje. Mi smo imali Domovinski rat, mirovne misije i znamo što to znači. Hvala Bogu, naš vojnik je to prepoznao, a to su prepoznali i zemlje

domaćini. U misijama je naš vojnik prepoznat po svojoj ljubaznosti i uljudnosti. Drukčije se ne može očekivati uspjeh. Prepoznat je kao dobronamjeran i dobrodošao.

Prepoznalo je to i lokalno stanovništvo, ali i međunarodne snage u ISAF-u!?

Da. Prije dvije godine u posjetu MORH-u bili su predstavnici združenoga američko-afganistanskog stožera. Sastali su se i sa mnom i tom me prigodom ohrabrilo, ali i dodatno obvezalo ono što je kazao predstavnik američke strane, a to je da ih je kod naših vojnika posebno dojmila ljubaznost, susretljivost, razumijevanje te su došli do spoznaje da i oni u sklopu svoje obuke imaju i takva predavanja. Zahvalio je i kazao da će raditi na tome da se ovakav model primjenjuje i u drugim OS koji sudjeluju u Afganistanu. To nas je sve dodatno obvezalo i dalo nam zadaću da ovo predložimo međunarodnim snagama i NATO-u koji to sve prepoznaje. Ovo nije dušobrižništvo. Moja predavanja slušaju svi

Prije dvije godine u posjetu MORH-u bili su predstavnici združenog američko-afganistanskog stožera. Sastali su se i sa mnom i tom me prigodom ohrabrilo, ali i dodatno obvezalo ono što je kazao predstavnik američke strane, a to je da ih je kod naših vojnika posebno dojmila ljubaznost, susretljivost, razumijevanje te su analizirajući došli do spoznaje da oni u sklopu svoje obuke imaju i takva predavanja. Zahvalio je i kazao da će raditi na tome da se ovakav model primjenjuje i u drugim OS koji sudjeluju u Afganistanu

Tijekom ovih pet, šest godina vidjeli smo što još našim vojnicima koji odlaze u misiju treba. Šest mjeseci u misiji nije malo i imao sam osjećaj da trebaju i traže nešto što bi stalno imali pri ruci. Tijekom predavanja vidio sam da ih zanimaju razna nazivlja i tako je, eto, nastao Pojmovnik. U Pojmovniku smo dali osobnu kartu Afganistana, te nazivlja koja se ne prevode nigdje na svijetu. Trebao bi biti džepnog formata, a namijenjen je svim našim vojnicima, ponajprije onima koji idu u Afganistan

koji odlaze u misije. Ona su tako koncipirana i to je naša prednost.

Autor ste i Pojmovnika islamskog nazivlja za misiju ISAF koji radite u suradnji sa Službom za odnose s javnošću i informiranja MORH-a, a koji bi uskoro trebao izići u javnost. Odakle ideja?

Tijekom ovih pet, šest godina vidjeli smo što još našim vojnicima koji odlaze u misiju treba. Šest mjeseci u misiji nije malo i imao sam osjećaj da trebaju i traže nešto što bi stalno imali pri ruci. Tijekom predavanja vidio sam da ih zanimaju razna nazivlja i tako je, eto, nastao Pojmovnik. U Pojmovniku smo dali osobnu kartu Afganistana, te nazivlja koja se ne prevode nigdje na svijetu. Trebao bi biti džepnog formata, a namijenjen je svim našim vojnicima, ponajprije onima koji idu u Afganistan.

Kome sve još Pojmovnik može biti koristan?

Njima se mogu koristiti i vjeroučitelji, a preporučam ga i svim novinarima koji žele pisati o islamu ili islamskom svijetu. On je svojevrsna abeceda razumijevanja islamskog znakovlja i pojmova. Može biti koristan i svakom čovjeku koji želi dodatnu informaciju o nekom dijelu i islama ili islamskog svijeta jer se u njemu, ako se dobro iščita, mogu naći i neka načela islamskog učenja. Istaknuo bih da je i ovaj oblik suradnje još jedna potvrda da Ministarstvo obrane vodi računa o svim dijelovima obuke vojnika koji idu u jednu tako zahtjevnju misiju kao što je ova u Afganistanu.

Osim što sudjelujete u obuci naših vojnika za mirovne misije uključeni ste i u izobrazbu na školama HVU-a. Na koji način?

Predstavnik svih vjerskih zajednica još 2007. godine pozvao je načelnik GSOSRH-a general zbora Josip Lucić kako bi dale obol upravo o ovome o čemu sam govorio - informativnoj obuci naših vojnika. Ideja je zaživjela prošle godine od kada na svim razinama vojne izobrazbe, uključujući i Ratnu školu držim predavanja iz islamske kulture i civilizacije. Za svaku razinu izobrazbe napravljen je posebni program. Sastoji se od dva dijela: informativnog - predavanja o usvojenoj temi, a drugi je posjet Islamskom kulturnom centru u Zagrebu i posjet džamiji. Na godišnjoj razini u svim programima koje provodimo prođe oko 1200 pripadnika OSRH-a.

Suradujete li i s drugim tijelima državne uprave?

Da. Od prošle godine predajem na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih poslova, a angažiran sam i u njihovu projektu *U potrazi sa svetim*. Preko centra za Hallal uključeni smo i dajemo doprinos otvaranju novih tržišta hrvatskom gospodarstvu. Prepoznala nas je HGK i Ministarstvo gospodarstva. Nedavno sam održao i predavanje nekolicini naših liječnica koje su otišle u Pakistan volonterski pomagati stradalima u poplavama. Oduševilo me što su odlučile volontirati mjesec dana. To je plemenitost koju treba isticati kao vrijednost našeg čovjeka. Nešto što ohrabruje i dokaz je da ima plemenitih, dobrih ljudi koji ne gledaju samo na svakodnevni interes, već pomaganje čovjeku u nevolji. Upravo je to svrha poslanja i vjere.

Suradnja s MORH-om temelji se na Ugovoru Vlade RH i Islamske zajednice u RH. Jeste li zadovoljni kako se Ugovor provodi?

Naravno da smo zadovoljni. Primjenjuje se od 2002., a na temelju Ugovora potpisano je još dosta protokola o suradnji s, primjerice, HTV-om, MORH-om, Ministarstvom pravosuđa vezano za zatvorske sustave. Ušli smo u sve dijelove koje ugovor omogućava. Još jedino nismo razvili dušobrižnički ni bilo koji model s policijom. Za nas je to novo tako da smo to ostavili za kraj. Mislili smo da je vojska ipak prioritet i zbog prirode posla.

Kako biste ocijenili suradnju s MORH-om i može li se ona dodatno proširiti?

Prezadovoljan sam otvorenosti MORH-a za suradnju. Trenutačno surađujemo na četiri područja: dušobrižništvo, obuka vojnika koji se upućuju u mirovne misije, angažirani smo na svim razinama izobrazbe na HVU i četvrto što želim spomenuti, a što je preuzeto ulaskom u NATO, jest rad s vojnicima muslimanima koji u RH dolaze na izobrazbu. Prošle godine su to bili vojnici iz Iraka. Nisu mogli vjerovati da će se toliko voditi računa o njihovoj prehrani, molitvenom vremenu, postu, blagdanima. Vidjeli su da nemamo nikakvih predrasuda i oni su sad naši ambasadori. Naravno da ima i prostora za dodatno proširenje suradnje. No, želim naglasiti da je Ministarstvo obrane svjesno važnosti ove suradnje te da sve radimo za dobrobit Hrvatske i njezinu prepoznatljivost u svijetu kao zemlje koja cijeni i prihvaća različitosti. ■

Okrugli stol "Truman i NATO"

U Novinarskom domu u Zagrebu 26. je listopada održan okrugli stol "Harry S. Truman i NATO- vizija savezništva". Skup su zajednički organizirali MORH, Fakultet političkih znanosti i Veleposlanstvo SAD-a u RH, s ciljem podsjećanja i rasprave o ulozi nekadašnjeg američkog predsjednika u stvaranju Sjevernoatlantskog saveza. Središnji događaj Okruglog stola bila je prezentacija američkog profesora Michaela Devinea, direktora Trumanova predsjedničkog muzeja i knjižnice u Kansas Cityju. Predočivši nekoliko fotografija i dokumenata iz Muzeja, Devine je istaknuo da je sudjelovanjem u stvaranju NATO-a Truman dao primjeren odgovor na sovjetski ekspanzionizam te potpuno odstupio od dotadašnje američke prakse nepotpisivanja sporazuma. Podsjetio je i na Trumanovu doktrinu te Marshallov plan, koji su, uz NATO, postavili ključne temelje novim odnosima SAD-a i Europe.

U raspravi je sudjelovao i državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović, koji smatra da je današnji NATO uvelike proširio svoje znače-

Snimio Domagoj VLAHOVIĆ

nje. Sada pruža mir i stabilnost svojim članicama, ali i velikom dijelu svijeta te odgovara svim suvremenim prijetnjama i izazovima, istaknuo je Šimunović.

Na Okruglom stolu sudjelovali su i drugi stručnjaci, poput povjesničara Tvrtka Jakovine te politologa Damira Grubiše i Ivana Grdešića.

D. VLAHOVIĆ

Snimio Josip KOPR

Ministarstvo obrane RH sudjelovalo je na 6. sajmu stipendija, koji je održan 20. listopada u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, gdje su na izložbenom štandu predstavljeni programi stipendiranja studenata preddiplomskih i

MORH na Sajmu stipendija

diplomskih studija u RH.

Djelatnici Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a, Središnjice za upravljanje osobljem i stipendisti OSRH-a dijelili su letke i brošure o civilno-vojnom programu stipendiranja "Kadet" i stipendiranju studenata viših godina preddiplomskih i diplomskih studija, te su informirali potencijalne stipendiste o mogućnostima stipendiranja i odgovarali na upite posjetitelja s kojima su podijelili i svoja iskustva. Uz to, djelatnici Središnjice za upravljanje osobljem

predstavili su i ostale projekte privlačenja osoblja u MORH-u i OSRH-a.

Na ovogodišnjem Sajmu sudjelovalo je oko 30 hrvatskih i inozemnih institucija te je predstavljeno oko 70 programa financijske potpore kojima se dodjeljuje više od 4000 pojedinačnih stipendija, od kojih oko 800 za studij u inozemstvu a ostale za studij u Hrvatskoj. Sajam stipendija organizirao je Institut za razvoj obrazovanja s ciljem promicanja i širenja pristupa visokom obrazovanju i poticanja mobilnosti hrvatske akademske zajednice putem programa stipendiranja.

OJI

Održan temeljni tečaj iz odnosa s javnošću

Služba za odnose s javnošću i informiranje MORH-a od 25. do 29. listopada provela je na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" četvrti u nizu temeljni tečaj iz područja odnosa s javnošću namijenjen pripadnicima OSRH-a. Četrnaest časnika i dočasnika koji se bave područjem odnosa s javnošću obučavaju stručni predavači SOJI MORH-a da bi im omogućili kvalitetno obavljanje njihovih dužnosti.

Tečaj je obuhvatio teoretska predavanja i praktične vježbe na temu vijesti, fotografije, vođenja intervjua, davanje izjava, organiziranje konferencije za medije te uloge interneta u informiranju i promidžbi.

S. M.

Snimio Tomislav BRANDT

Izgradnja štita veliki izazov

Na nadolazećem sastanku na vrhu u Lisabonu, potkraj studenoga, lideri zemalja članica odlučit će treba li Savez graditi proturaketni štiti za Europu. Unatoč prijemima glavni tajnik NATO saveza izrazio je optimizam da će Europa na samitu u Lisabonu ipak dobiti svoj antiraketni štiti. Smatra i da je izgradnja štita velik izazov, no da će se Savez, zbog višegodišnjeg iskustva u razvoju i radu integriranog sustava protuzračne obrane, pokazati na visini te zadaće

Više od 30 zemalja imaju ili su u mogućnosti nabaviti rakete koje se mogu iskoristiti kao oružje za masovno uništenje. Iako to nužno ne znači da će neke od njih te rakete i iskoristiti za napad, dovoljan je razlog da Savez ima obvezu pronaći način kako od mogućih napada zaštititi svoje države članice. O proturaketnom štiti govorilo se i početkom ove godine, dok će na nadolazećem sastanku na vrhu u Lisabonu, potkraj studenoga, lideri zemalja članica odlučiti treba li Savez graditi proturaketni štiti za Europu.

Naime, rad Saveza na sustavu proturaketne obrane počeo je još početkom devedesetih i to kao odgovor na širenje oružja za masovno uništenje. Tada je pozornost bila na zaštitu raspoređenih NATO-ovih vojnika, a ona 2002. obuhvatila je i zaštitu stanovništva i teritorija. Politika provođenja proturaketne obrane podijeljena je u nekoliko poglavlja, što uključuje i sustav za aktivnu višeslojnu obranu od projektila (Active Layered Theatre Ballistic Missile Defence, ALTBMD), za zaštitu raspoređenih oružanih snaga, kao i šire pitanje obrane od projektila za zaštitu teritorija, stanovništva i oružanih snaga NATO-a. U daljnji razvoj ALTBMD programa uključeno je i pružanje tehničke potpore politici i raspravama širih pitanja koja se odnose na proturaketnu obranu.

Drugo poglavlje odnosi se na raketnu obranu NATO-ova teritorija, za što je studija izvedivosti odobrena nakon što je 2002. godine u Pragu održan sastanak na vrhu. Rezultati su odobreni 2006. što je pružilo tehničku podlogu za daljnje političke i vojne rasprave o poželjnosti obrane NATO-ova proturaketnog sustava. U tom su se kontekstu u travnju 2008. na samitu u Bukureštu razmatrali tehnički detalji predloženih elemenata obrambenog američkoga proturaketnog sustava za Europu. Čelnici su se složili da će taj sustav uvelike

pomoći zaštititi zemalja članica Saveza. Isto tako poticali su i Rusiju da iskoristi američke prijedloge za suradnju na proturaketnoj obrani. O mogućnostima i načinima suradnje Savez će također raspravljati i na samitu u Lisabonu. Inače, dva ključna politička dokumenta važna su za područje NATO-ove proturaketne obrane: Strateški koncept iz 1999., koji će preinake doživjeti već idućeg mjeseca, i sveobuhvatne političke smjernice koje je Savez odobrio na samitu u Rigi 2006. Kad je riječ o Strateškom konceptu, kako je već najavljeno za raketni štiti koji je SAD planirao samo za Europu, potrebno je i umreživanje članica Saveza, a u idućih deset godina ti bi troškovi iznosili 200 milijuna eura. Uoči samita održan je sastanak ministara obrane i vanjskih poslova na kojem su se o pitanju antiraketne obrane pojavila oprečna mišljenja između Njemačke i Francuske. Naime, stav njemačkog ministra vanjskih poslova jest da bi NATO-ov proturaketni štiti trebao zamijeniti nuklearno oružje, dok je Francuska smatrala da bi štiti trebao biti dodatak postojećem nuklearnom oružju. Unatoč prijemima glavni tajnik NATO saveza izrazio je optimizam da će Europa na samitu u Lisabonu ipak dobiti svoj antiraketni štiti. Naime, Anders Fogh Rasmussen smatra da je prijetnja od raketnih napada realna pa je dužnost Saveza zaštititi svoje građane. Drži i da je izgradnja štita velik izazov no da će se Savez, zbog višegodišnjeg iskustva u razvoju i radu integriranog sustava protuzračne obrane, pokazati na visini te zadaće. Potvrdio je i kako raketna obrana neće biti jeftin projekt ali i da je riječ o pristupačnoj cijeni, budući da će zemlje članice imati višestruku korist. "Moj zaključak je jasan. Moramo zaštititi populaciju i teritorij od prijetnje raketnog naoružanja, a NATO to može učiniti", zaključio je glavni tajnik Saveza. ■

Pripadnici namjenski organizirane skupine HRZ-a i PZO-a i ZzP-a OSRH-a s dva helikoptera za MEDEVAC i transportne zadaće upućeni su u Kraljevinu Švedsku gdje će sudjelovati na međunarodnoj vojnoj vježbi Nordijske borbene skupine EU-a "Joint action". Riječ je o vježbi koja se provodi s ciljem interoperabilnosti, razvijanja sposobnosti u planiranju, koordinaciji i izvršenju zadaća koje proizlaze iz misije Nordijske borbene skupine EU-a sa svrhom dostizanja njezine pune operativne sposobnosti i integritanosti za sudjelovanje u eventualnim međunarodnim mirovnim operacijama pod okriljem EU-a

Pripadnici HRZ-a i PZO-a i ZzP-a na vojnoj vježbi "JOINT ACTION"

Pripadnici namjenski organizirane skupine Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane i Zapo- vjedništva za potporu OSRH-a s dva helikoptera (Mi-8 MTV-1 i Mi-171-Sh) za MEDEVAC i transportne zadaće upućeni su 26. listopada u Kraljevinu Švedsku gdje će sudjelovati na međunarodnoj vojnoj vježbi Nordijske borbene skupine EU-a "Joint action".

Zapovjednik kontingenta u kojem je 21 pripadnik OSRH-a je bojnik Marijan Skorija, a završni prikaz vježbe "Joint action" održat će se u Švedskoj od 8. do 17. studenoga 2010.

Riječ je o vježbi koja se provodi s ciljem interoperabilnosti, razvijanja

sposobnosti u planiranju, koordinaciji i izvršenju zadaća koje proizlaze iz misije Nordijske borbene skupine EU-a sa svrhom dostizanja pune operativne sposobnosti i integritanosti Nordijske borbene skupine za sudjelovanje u eventualnim međunarodnim mirovnim operacijama pod okriljem EU-a. Nordijska borbena skupina EU-a, u kojoj najveći doprinos daju Švedska kao vodeća nacija, Finska, Estonija, Norveška i Irska, bit će u stanju pripravnosti u prvoj polovici 2011.

Odluku o sudjelovanju pripadnika OSRH-a na međunarodnoj vojnoj vježbi "Joint action", kao i Pismo namjere Kraljevine Švedske o suradnji u sklopu Nordijske borbene skupine 2011. Vlada RH je donijela na sjednici 21. listopada 2010. Republika Hrvatska

je već prije deklarirala svoje sudjelovanje u EU borbenoj skupini čija je vodeća nacija Njemačka, u drugoj polovici 2012. godine. Osim Hrvatske i Njemačke, u ovoj će skupini biti i pripadnici oružanih snaga Austrije, Češke, Irske i Makedonije. Planirano je sudjelovanje do 250 pripadnika OSRH-a, a deklarirane snage su: motorizirana pješačka satnija, inženjerijski vod za horizontalne konstrukcije, zapovjedni, potporni i praćeci elementi. Istodobno će u stand-by statusu biti i borbeno skupina koju čine Italija, Mađarska i Slovenija.

Koncept EU borbenih skupina (EU BG) predviđa njihovo formiranje za razdoblje od šest mjeseci (stand-by razdoblje) koliko traje njihova rotacija. Počevši od siječnja 2007. godine, u svakom polugodištu EU ima na raspolaganju u stand-by statusu (u stanju pripravnosti) po dvije borbene skupine. ■

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

UDAR-

Riječ je o vježbi u kojoj su sudjelovale postrojbe HKoV-a deklarirane za Ciljeve snaga iz Gardijske motorizirane brigade, Inženjerijske pukovnije Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" i Bojne NBKO. Posebnost je vježbe Udar-10 što se na njoj provodilo i ocjenjivanje deklariranih postrojbi po programu CREVAL

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja 22. listopada održan je Dan uvažениh gostiju vojne vježbe Hrvatske kopnene vojske Udar-10.

Vježbi su nazočili zamjenik zapovjednika HKoV-a brigadni general Zvonko Peternel, zapovjednik ZOD-a brigadni general Ivan Jurić te drugi visoki pripadnici OSRH-a.

Riječ je o vježbi u kojoj su sudjelovale postrojbe HKoV-a deklarirane za Ciljeve snaga iz Gardijske motorizirane brigade, Inženjerijske pukovnije Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" i Bojne NBKO. Vježba se na poligonu na Slunju provodila od 11. do 29. listopada, a u njoj je sudjelovalo više od 400 pripadnika HKoV-a. Praktična provedba i uvježbavanje taktika, tehnika i postupaka deklariranih snaga HKoV-a provodila se s ciljem njihove pripreme za sudjelovanje u multinaci-

onalnom okruženju. Uvježbavala se između ostalog, primjena NATO standarda za obuku, planiranje, organizaciju i provedbu međunarodnih vježbi, a sve da bi se povećale zahtjevane sposobnosti i vještine postrojbi HKoV-a za Ciljeve snaga za koje su deklarirane.

Posebnost je vježbe Udar-10 što se na njoj provodilo i ocjenjivanje deklariranih postrojbi po programu CREVAL. U skladu s tim programom ocjenjivanje se provodi u pet područja i to priprema i planovi, operacije, logistika, KIS i administrativno područje. Ocjenjivanje može

-10

trajati maksimalno 72 sata. Provodio ga je ocjenjivački tim HKoV-a čiji je čelnik pukovnik Damir Babić, načelnik odjela G7 HKoV-a, a pod nadzorom ocjenjivačkog tima NATO-a.

U sklopu vježbe prikazane su sposobnosti Voda za dekontaminaciju i to u dekontaminaciji vozila, opreme i ljudi. Inženjerijski vod za razminiranje predstavio je humanitarno razminiranje strojnom i ručnom metodom, kao i razminiranje površine iza stroja za razminiranje. Inženjerijski vod za horizontalne konstrukcije pokazao je svoje

zahtijevane sposobnosti u zaprečavanju prometnica s ciljem prekida komunikacije jalovinom, betonskim tetraedrima, ježevima i bodljikavom žicom. Svoje zahtijevane sposobnosti predstavila je i Motorizirana satnija. U tom dijelu vježbe blisku je zračnu potporu osiguralo Hrvatsko ratno zrakoplovstvo tako da je vježba Udar-10 bila i dobra prigoda za intergransko uvježbavanje.

Direktor vježbe brigadir Tihomir Kundid, načelnik stožera Gardijske motorizirane brigade istaknuo je da je vježba Udar-10 iznimno važna za HKoV

upravo zbog ocjenjivanje deklariranih postrojbi HKoV-a za Ciljeve snaga, jer će se tako dobiti realna slika o mogućnostima, uvježbanosti i osposobljenosti postrojbi za provedbu zadaća koje proizlaze iz Ciljeva snaga.

“U potpunosti možemo biti zadovoljni onim što smo danas vidjeli,” kazao je zamjenik zapovjednika HKoV-a brigadni general Zvonko Peternel, “vidjeli smo neke mogućnosti HKoV-a, osposobljene ljude, tehniku.” Istaknuo je i da je najvažniji dio vježbe ocjenjivanje koje se provodilo od 25. listopada. ■

Domagoj VLAHOVIĆ

Riječ je o računalno poduprtoj vježbi koja se provodi svake dvije godine od 2000., i u kojoj sudjeluju zemlje članice Inicijative ministara obrane jugoistočne Europe (SEDM). Cilj je vježbe izraditi, standardizirati i uvježbati nacionalne i regionalne procese odgovora na nesreće i katastrofe, promicati regionalnu sigurnost, stabilnost, mir, transparentnost i izgradnju međusobnog povjerenja, te razvijati nacionalne simulacijske sposobnosti i nacionalne civilno-vojne kapacitete

Vježba SEESIM 10

Državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović 24. listopada je u Simulacijskom središtu Zapojedništva za obuku i doktrinu u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski" nazočio Danu uvaženih gostiju Međunarodne simulacijske vježbe SEESIM 10.

Riječ je o računalno poduprtoj vježbi koja se provodi svake dvije godine od 2000., i u kojoj sudjeluju zemlje članice Inicijative ministara obrane jugoistočne Europe (SEDM). Cilj je vježbe

Vježbu SEESIM državni tajnik Pjer Šimunović označio je iznimno korisnom i na lokalnoj i na regionalnoj razini

izraditi, standardizirati i uvježbati nacionalne i regionalne procese odgovora na nesreće i katastrofe, promicati regionalnu sigurnost, stabilnost, mir, transparentnost i izgradnju međusobnog povjerenja, te razvijati nacionalne simulacijske sposobnosti i nacionalne civilno-vojne kapacitete. Potporu vježbi SEESIM 10 pružaju SAD i Kraljevina Švedska.

Sve zemlje sudionice su od 17. do 26. listopada, tijekom trajanja vježbe, povezane raznim komunikacijskim sredstvima, a glavno je zapovjedno mjesto ove godine u Tirani. Izdvojena zapovjedna mjesta, u kojima svaka država ima formirane krizne operativne stožere, nalaze se u glavnim gradovima sudionica: Albanije, BiH, Bugarske, Hrvatske, Grčke, Italije, Makedonije, Rumunjske, Srbije, Slovenije, Turske i Ukrajine. Zadaća je svakog stožera, sastavljenog od pripadnika državnih tijela odgovornih za reagiranje na krizne situacije, pojedinačno ili zajedno s drugim

stožerima, odgovarati na razne simulirane incidente, izazvane prirodnim katastrofama ili ljudskim djelovanjem. U Hrvatskoj se stožer sastojao od pripadnika MORH-a i OSRH-a, MUP-a, DUZS-a te drugih organizacija. Simulirani incidenti odnosili su se na teroristički napad na kemijsku tvornicu u Kutini te izlivanje štetnih tvari u rijeku Neretvu.

Uz sudionike vježbe i državnog tajnika Pjera Šimunovića, Danu uvaženih gostiju su nazočili i zapovjednik ZOD-a brigadni general Ivan Jurić i drugi visoki dužnosnici MORH-a, OSRH-a, i ostalih državnih ministarstava i tijela, te predstavnici Vojno-diplomatskog zbora.

Samu su vježbu, kratkim prikazom i obilaskom radnih stanica, predstavili direktor hrvatskog dijela vježbe pukovnik Tomica Sabolić i site manager pukovnik Radovan Palmović. U ime OSRH-a za provedbu vježbe bila je zadužena Služba za obrambenu politiku i planiranje MORH-a, dok je tehničku potporu omogućilo Simulacijsko središte ZOD-a.

U svom pozdravnom govoru, državni tajnik Šimunović je naglasio da je Hrvatska aktivna članica SEDM-a, čiju je vrijednost za sigurnost i stabilnost jugoistočne Europe jasno prepoznao. Vježbu SEESIM državni tajnik označio iznimno korisnom i na lokalnoj i na regionalnoj razini. ■

Tijekom protupožarne sezone 2010. provedena je obuka traganja i spašavanja na kopnu i na moru. Osposobljeno je 29 pripadnika PP NOS OSRH od čega 4 kapetana helikoptera, 9 kopilota helikoptera i 10 zrakoplovnih tehničara iz sastava PPNOS-a HRZ-a i PZO-a, šest pripadnika Tima za službu potrage i spašavanja Bojne za specijalna djelovanja

Osposobljeni za sudjelovanje u zadaćama traganja i spašavanja

Zapovjednik PPNOS-a OSRH general-bojnik Mate Obradović 21. listopada uručio je potvrde o osposobljenosti za sudjelovanje u zadaćama traganja i spašavanja u protupožarnoj sezoni pripadnicima PPNOS-a OSRH-a. Svečanoj dodjeli nazočio je vojni izaslanik SAD-a kapetan korvete Rob Woods sa suradnicima koji su tom prigodom posjetili Operativno središte Zapovjedništva PPNOS-a OSRH-a i upoznali se s organizacijom rada namjenskih snaga. Tijekom protupožarne sezone 2010. provedena je obuka traganja i spašavanja na kopnu i na moru u čiju provedbu su uključene snage iz sastava PPNOS-a HRZ-a i PZO-a, PPNOS-a HRM-a i Tim za službu potrage i spašavanja Bojne za specijalna djelovanja.

Obuka je provedena u tri faze. U prvoj fazi osposobljena je posada PP helikoptera za letenje u planinama i letenje s maksimalno opterećenim helikopterom čime su stvoreni preduvjeti za provođenje zadaće traganja i spašavanja. U drugoj fazi provedbe dnevne i noćne obuke traganja i spašavanja na kopnu uključen je Tim za službu potrage i spašavanja (SPS) Bojne za specijalna djelovanja. Tim SPS-a u sastavu dva planinara, jedan paramedic i jedan ronilac obučeni su za izvlačenje nesrećenika. Treća faza provedena je nad morem, a uvježbani su postupci traganja i spašavanja ne-

srećenika s plovila i iz mora. Gumena brodica s posadom iz sastava PPNOS-a HRM-a pružila je potporu u obuci tehnikama spašavanja na moru. Za provedbu zadaće ostvaren je 381 let helikopterom u trajanju 132 sata i 10 minuta. Osposobljeno je 29 pripadnika PPNOS-a OSRH od čega četiri kapetana helikoptera, devet kopilota helikoptera i 10 zrakoplovnih tehničara iz sastava PPNOS-a HRZ-a i PZO-a, šest pripadnika Tima za službu potrage i spašavanja Bojne za specijalna djelovanja. Obučavanje na zemlji i u zraku dio je programa aktivnosti hrvatske Vlade u provedbi posebnih mjera zaštite od požara u 2010. godini. ■

Simpozij pomorskih snaga u Veneciji

Od 19. do 22. listopada u Veneciji je održan 8. regionalni simpozij pomorskih snaga za mornarice Sredozemnog i Crnog mora (Regional SeaPower Symposium). Izaslanstvo Hrvatske ratne mornarice na simpoziju je predvodio zamjenik zapovjednika HRM-a komodor Tihomir Erceg, u pratnji zapovjednika Pomorske baze Split kapetana bojnog broda Milana Žunića.

Na ovogodišnjem simpoziju sudjelovali su i predstavnici 43 zemlje. Sve zemlje sudionice pokazale su iznimnu volju za jačanjem pomorske sigurnosti kao i potporu operacijama održavanja pomorske sigurnosti. Najvažniji događaj tijekom simpozija bilo je potpisivanje pristupnih dokumenata za Transregionalnu pomorsku mrežu (Trans-Regional Maritime Network– T-RMN) za nadzor i zaštitu pomorskog prometa. T-RMN je proširenje postojećeg projekta V-RMTC (Virtualno regionalno središte za nadzor pomorskog prometa) koji uvezuje zemlje Sredozemnog i Crnog mora u zajedničkom nadzoru pomorskog prometa. Projekt V-RMTC je pokrenut 2004., a Republika Hrvatska je jedna od njegovih utemeljiteljica. U međuvremenu, mnoge pomorske zemlje izvan sredozemnog i crnomorskog bazena zatražile su pristup projektu. Stoga je proširenje projekta na druge regije bilo očekivano. Svečanost potpisivanja operativnog ugovora za R-TMN održana

je 21. listopada na talijanskom školskom jedrenjaku "Amerigo Vespucci". S hrvatske strane, Sporazum je potpisao komodor Tihomir Erceg.

U radnom dijelu simpozija vođeni su važni i zanimljivi razgovori o integraciji pomorskog nadzora unutar Europske unije, važnosti hidrografije u pomorskom okolišu, suradnji između brodograditelja i mornarica, važnosti suradnje i dijaloga među mornaricama, obalnim stražama kao i s ostalim institucijama koje djeluju na moru, jačanju suradnje u području pomorske sigurnosti, raznim iskustvima u borbi protiv pirata, kao i izazovima koji se pojavljuju kod suradnje među mornaricama. OJI HRM

20 TIGROVA 1990-2010

ZA HRVATSKU KAO TIGAR

Polovani prijatelji, saborci i putovati "TIGROVA" iz Rakitja i čovene 1. gardijske brigade "TIGROVA"

Pozivamo VAS

da se zajedno prisjetimo sušnosnih dana i borbe za Domovinu Hrvatsku kroz obilježavanje naše 20. obljetnice, u sluzi i zajedništva.

Tijek događanja:

četvrtak, 04. studeni 2010. Zagrebačka katedrala

18:00 sati - Sveta Misa

petak, 05. studeni 2010. Vojarna "rite: Demir Merlić" Rakitja - Zagreb

10:00 sati - polaganje vijenaca kod spomeni ploče

petak, 05. studeni 2010. Administrativno središte MORH-a (Vojarna Croatia - Zagreb)

13:00 sati - polaganje vijenaca kod spomenika poginulim pripadnicima 1. gardijske brigade "TIGROVA"

14:00 sati - TT show

14:30 sati - vojnički ručak i prigodni program

www.tigar_rakitja.siteshod.com   www.crv.igbe-tigrovi.hr

Posjet američke fregate "USS ELROD" Splitu

Od 24. do 27. listopada u posjetu Hrvatskoj ratnoj mornarici i gradu Splitu boravila je fregata Ratne mornarice Sjedinjenih Američkih Država "USS ELROD" (FFG-55). Za vrijeme boravka u Lori, organizirano je zajedničko uvježbavanje za pripadnike HRM-a na brodu unutar luke i na moru.

Fregata "USS ELROD" pripada klasi Oliver Hazard Perry koju Ratna mornarica SAD-a rabi od sredine 70-ih godina; do sada ih je izgrađeno više od pedeset. Osim SAD-a, ovim se fregatama služe i ratne mornarice Australije, Španjolske, Pakistana, Bahreina, Egipta, Poljske i Turske. Fregata se nalazi u operativnoj uporabi ratne mornarice SAD-a od 1985. Duga je 138 metara, i široka 14 metara te ima posadu od 210 članova. Zapovjednik broda je kapetan fregate Christopher Engdahl. OJI HRM

Studijsko putovanje Ratne škole u Slavoniju

Prvo u nizu planiranih studijskih putovanja Ratne škole "Ban Josip Jelačić" u tekućoj nastavnoj godini uspješno je ostvareno od 11. od 13. listopada i to na prostoru istočne Slavonije.

Studijsko putovanje u ovaj dio RH je tradicionalno prvo po redu ponajprije zbog njegove važnosti i uloge u Domovinskom ratu pa je tako od ukupno tri dana putovanja jedan dan posvećen Vukovaru i događajima vezanim uz taj slavni dio hrvatske povijesti.

Prvog su dana polaznici posjetili tvornicu "Đuro Đaković" u Slavonskom Brodu gdje su upoznati s najvažnijim aktualnim programima. Ondje im je omogućen i obilazak proizvodnje BOV-ova kao i remonta tenkova.

Nakon Slavonskog Broda uslijedio je put do Osijeka i prijam u ZOD-u gdje ih je brigadni general Ivan Jurić upoznao s tekućim aktivnostima. Put je potom nastavljen do Đakova, gdje je organiziran prijam kod nadbiskupa Osječko-đakovačke nadbiskupije Marina Srakića te obilazak katedrale.

Drugi dan u Vukovaru je polaznicima dobrodošlicu poželio župan vukovarsko-srijemski Božo Galić te gradonačelnik Željko Sabo, upoznavši ih s aktualnim stanjem u Županiji i gradu. Nakon polaganja vijenaca na memorijalnom groblju, Ovčari i Trpinjskoj cesti, uslijedio je okrugli stol na temu obrane Vukovara koji je vodio Mile Dedaković sa suradnicima.

Treći dan studijskog putovanja organiziran je prijam u Zapovjedništvu GOMBR-a i predavanje na temu "Istočno-slavonsko ratište u Domovinskom ratu" koje je održao brigadir u mirovini Zdenko Čuljak. Prvo studijsko putovanje završilo je posjetom vojnom poligonu u Gašincima. Inače, studijska putovanja Ratne škole u zemlji i inozemstvu planiraju se i provode kao praktični oblik nastave da bi polaznici, uz teorijski dio koji se provodi u učionici, stekli punu sliku aktualnog stanja u društvu što bitno pridonosi boljem razumijevanju planiranog gradiva. I. SMOLJO

U požeško Središte za obuku i doktrinu logistike primljena 93 vojnika

U požeškom su Središtu za obuku i doktrinu logistike 20. listopada 93 kandidata potpisala s Ministarstvom obrane Ugovor o službi u Oružanim snagama OSRH-a. Odabrani kandidati koji se primaju u djelatnu vojnu službu bit će upućeni na specijalističku vojnu obuku (SVO) u trajanju od osam tjedana.

Potpisivanju Ugovora nazočili su zapovjednik SzOIDL-a pukovnik Ivica Pejaković te predstavnici Središnjice za upravljane osobljem iz Odjela za odabir i promidžbu. Pukovnik Pejaković upoznao je vojnike s obvezama i zadaćama koje ih očekuju tijekom specijalističke obuke, te im poželio mnogo uspjeha u svladavanju zadaća. Upoznao ih je i s radom Središta te s pravima i obvezama u statusu djelatnog vojnika.

Vojnik Tomica Sudić iz Slavonskog Broda i vojnkinja Danijela Dukarić iz Vinkovaca, koji su bili na dragovoljnom služenju vojnog roka kao pripadnici trećeg naraštaja, istaknuli su da su razlozi zbog kojih su se prijavili ponajprije želja da budu vojnici, jer ih je taj poziv oduvijek privlačio, te sudjelovanje u nekoj od međunarodnih mirovnih misija. Vojnik Saša Ravlić iz Osijeka također je istaknuo kako se nada da će mu vojska pružiti mnogo mogućnosti te da ga je na dolazak u vojsku motivirala upravo ljubav prema vojničkom zanimanju. M. TRNOKOP

Taktička obuka iz protupodmorničke borbe

U Pomorskoj bazi "Lora" u Splitu od 19. do 22. listopada provedena je taktička obuka iz protupodmorničke borbe u kojoj su sudjelovali časnici iz Flotile HRM-a, Obalne straže RH, Središta za obuku HRM-a i Zapovjedništva HRM-a. Obuka je provedena na temelju Plana bilateralne vojne suradnje s Republikom Grčkom, a predavači su bili časnici Grčke ratne mornarice, poručnik bojnog broda Georgios Tiliias i poručnik fregate Konstantinos Chouzouris. Tijekom obuke, polaznicima su predstavljena iskustva i sredstva Grčke mornarice u protupodmorničkoj borbi te su održana predavanja o pretraživanju s dva ili više brodova kombinacijom aktivnog ili pasivnog sonara, o identifikaciji podmorničkih i protupodmorničkih ciljeva.

Poručnik bojnog broda Tiliias i poručnik fregate Chouzouris prije ukrcaja na brodove Grčke ratne mornarice bili su predavači u njezinim školama tako da je za ovu aktivnost rabljen isti materijal.

OJI HRM

U Obučnom središtu za međunarodne vojne operacije u vojarni "Vitez Damir Martić" od 18. do 21. listopada proveden je tečaj "Osnove pregovaranja".

Tečaj je razvijen u suradnji Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto

osnovnim načelima komunikacije i pregovaranja. Naime tijekom obavljanja zadaća u međunarodnim vojnim operacijama pripadnici OSRH su u stalnom kontaktu, kako s pripadnicima drugih vojski tako i s civilima te lokalnim stanovništvom. U takvom okruženju

Održan tečaj o osnovama pregovaranja

Frankopan" i OSMVO-a, a namijenjen je pripadnicima OSRH-a koji su predviđeni za sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama. Tečaju je pristupilo 12 časnika i dočasnika iz ZOD-a i VoB-a koji su predviđeni za odlazak u MVO, a cilj mu je bio upoznati polaznike s

za uspješno obavljanje zadaća potrebno je imati širok spektar znanja i vještina - od razumijevanja jezika do osnovnih pregovaračkih i komunikacijskih vještina.

Tijekom tečaja polaznici su predavanjima i vježbama usvajali znanja i vještine o učinkovitoj komunikaciji u međunarodnom okruženju koja uključuje osnovne komunikacijske procese, stilove i tehnike te kulturološke razlike u komunikaciji kao i osnovne strategije, tehnike i taktike pregovaranja u svakodnevnom i kriznim situacijama. Zadnji je dan održana završna vježba u kojoj su polaznici simulacijom kompleksne situacije pregovaranja primijenili znanja i vještine usvojene tijekom tečaja.

OJI

MORH osvojio Superkup

Uvod u novu sezonu košarkašima MORH-a nije mogao biti bolji. Pobjedom nad "Dubravom" 82:67 morhovci su 16. listopada osvojili Superkup, prvi pehar u novoj sezoni, a osam dana poslije su u prvoj utakmici amaterske lige KOALA pobijedili Fortunal 74:60.

U odličnoj utakmici protiv "Dubrave" majstori su imali što pokazati. Udarca četvorka MORH-a (Marčinko, Živković, Marić i pojačanje u novoj sezoni Darko Vuksanić Čokolada) protiv četvorka "Dubrave" (Krunić, Gnjidić, Papić i Šimović) pokazala je bolju spremnost u trkačkom dijelu odigrajuši desetak protunapada i preciznost u tricama bez obzira na novu udaljenost 6,75 m. U drugoj četvrtini bio je i 21 koš prednosti za MORH i prijetila je prava katastrofa jer se igra "Dubrave" raspala. No nakon izlaska morhovca Miroslava Živkovića u 16 minuti i prelaska MORH-a na zonsku obranu, probudili su se Darko Krunić i Boris Gnjidić. Tricama na kraju druge četvrtine i početkom treće sustižu prednost MORH-a i

prelaze u vodstvo u 26 minuti. Prevelika nervoza uvukla se u redove MORH-a. Forsiranje besmislenih šuteva i igranje jedan na jedan bez pās - igre pripomogli su "Dubravi". U završnici treće četvrtine MORH je stisnuo u obrani te koševima Živkovića i Vuksanića ponovno vratio rezultat u svoju korist. U zadnjoj četvrtini "Dubrava" više nije imala snage te su igrači MORH-a utakmicu priveli kraju sa + 15 i pehar Superkupa KOALA-e pohranili u svoje vitrine.

Inače, u tijeku je pomlađivanje momčadi MORH-a jer će se u ovoj sezoni KOALA-e igrati samo amaterska liga s 26 momčadi. Povratkom u momčad nekadašnjih mlađih igrača MORH-a, Ivana Bošnjaka, Igora Brdara i Branislava Turkovića, te već spomenutog centra Darka Vuksanića, prošlogodišnjeg MVP-a veteranske lige, MORH kreće u borbu za prvo mjesto u ligi. Isti cilj će se pokušati postići na najvećem međunarodnom turniru "Old Stars" u Makarskoj, koji je MORH osvojio zadnje dvije godine.

D. GREGURIĆ

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske
MIR UGLED POVIJERENJE broj 28. godina V. svibanj 2010.

Vijesti,
aktualnosti,
zanimljivosti
iz policijskog rada
čitajte na:

www.mup.hr

Ivan Jarnjak: Radite časno i odano svoj posao na dobrobit hrvatskih građana

*Sigurno u turističku sezonu
Smjernice MUP-a u odnosima s medijima
Hrvatski policajci ostali da pomognu Haićanima
Krim tehnika PU vukovarsko-srijemske*

PORINUĆE PRVOG MAROKANSKOG OPV-a

Prvi od četiri odobalna ophodna broda projektne oznake OPV70 porinut je 25. kolovoza u brodogradilištu STX Lorient u Francuskoj. Ugovor o gradnji spomenutih plovila potpisan je početkom 2008., dok su projekt izradili stručnjaci projektne ureda francuskog brodogradilišta Constructions Mécaniques de Normandie (CMN) u suradnji s tvrtkom RAIDCO Marine International koja je i službeni naručitelj brodova u ime marokanske ratne mornarice. Prema sadašnjim planovima, dostava prvog broda u klasi očekuje se do kraja 2010.

Osnovna obilježja trupa duboke V forme s dvostrukim zglobom su duljina preko svega 70 m te širina 11,30 m, a građevni materijal je laka čelična slitina. Navedene odlike trupa omogućuju postizanje vrlo visokih brzina. U trupu plovila nalazi se smještaj za ukupno 64 člana posade dok je kapacitet za prijevoz dodatnih putnika ograničen na maksimalno šest. Još uvijek nije objavljena struktura propulzijskog sustava te njegove mogućnosti, samo je poznato da će klasični brodski vijci stvarati posljednju kariku spomenutog sustava.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: RAIDCO Marine International

POLETIO NOVI KOLUMBIJSKI ŠKOLSKI AVION

Američki proizvođač aviona Lancair International potkraj rujna uspješno je obavio prvi probni let novog školskog aviona, koji je namijenjen za selekcijsko letenje i temeljnu obuku vojnih pilota. Riječ je o avionu Synergy ab initio koji se temelji na postojećem Lancairovom avionu Lancair Legacy FG, za razliku od kojega ima 15% veću površinu krila, te redizajnirane vertikalne i horizontalne stabilizatore. Uz to, avion odlikuje "glass cockpit" konfiguracija avionike, fiksni stajni trap te motor Textron Lycoming IO-390 snage 155kW.

Kolumbija je tijekom 2008. naručila 25 aviona, a do kraja ove godine bit će dostavljena prva dva. Preostali avioni bit

će dostavljeni do kraja 2011. godine. Kolumbijsko ratno zrakoplovstvo novim školskim avionima kani zamijeniti postojeću flotu od 14 školskih aviona Cessna T-41D Mescaleros koji se nalaze u operativnoj uporabi od 1968. godine.

I. SKENDEROVIĆ

MODERNIZACIJA FUCHSA

Njemačka je vojska s tvrtkom Rheinmetall sklopila ugovor o modernizaciji 65 oklopnih kotačnih vozila Fuchs. Vrijednost ugovora je oko 33 milijuna eura, temeljni zahtjev modernizacije je znatno povećati razinu zaštite posade, a ugovor predviđa završetak modernizacije do 2012. Konkretno, modernizacijom će se vozila iz sastava njemačke vojske podići na standard Fuchs 1 A8. Najviše je pozornosti posvećeno oklopnoj zaštiti pa je masa inačice A8 oko 24 tone dok standardni ima masu 19 tona. Ta je razlika investirana u novu oklopnu zaštitu tijela vozila te posebna pojačanja podnice vozila da bi se Fuchs učinio otpornim na mine i improvizirane eksplozivne naprave. Od 65 vozila 43 su u standardnim inačicama oklopnog transportera, zapovjednog i ambulantskog vozila dok će preostala 22 vozila biti preinačena u vatrogasno vozilo, vozilo za protuminsku borbu te vozilo za protutehničke interventne timove.

M. PETROVIĆ

Foto: Rheinmetall

LEOPARD 2 U AFRICI

Njemačka je tvrtka Rheinmetall na izložbi naoružanja Africa Aerospace Defense 2010 održanoj u južnoafričkom Cape Townu od 19. do 23. rujna prikazala tenk Leopard 2 A4. Iako je pomalo čudno predstaviti stariji tenk jer tvrtka ima novije inačice A5, A6 i A7, vjerojatno je riječ o prilagodbi lokalnim tržišnim uvjetima. Naime, južnoafrička vojska razmatra zamjenu za njihov stari tenk Olifant, a malo stariji Leopard 2 A4 (dostupan iz zaliha kao rabljen) nudi znatno manju cijenu uz dobru razinu sposobnosti. Naravno, uvijek postoji mogućnost modernizacije na neki viši standard ili razvoj posebnog modernizacijskog paketa, prema potrebama zainteresiranog kupca. Tenkova Leopard 2 načinjeno je više od 3600 komada, inačice A4 načinjeno je 2125 komada. Leopard 2 je u operativnoj uporabu u 16 država, a mnoge su ga kupile kao rabljenu inačicu A4 iz viškova njemačke i nizozemske vojske.

M. PETROVIĆ

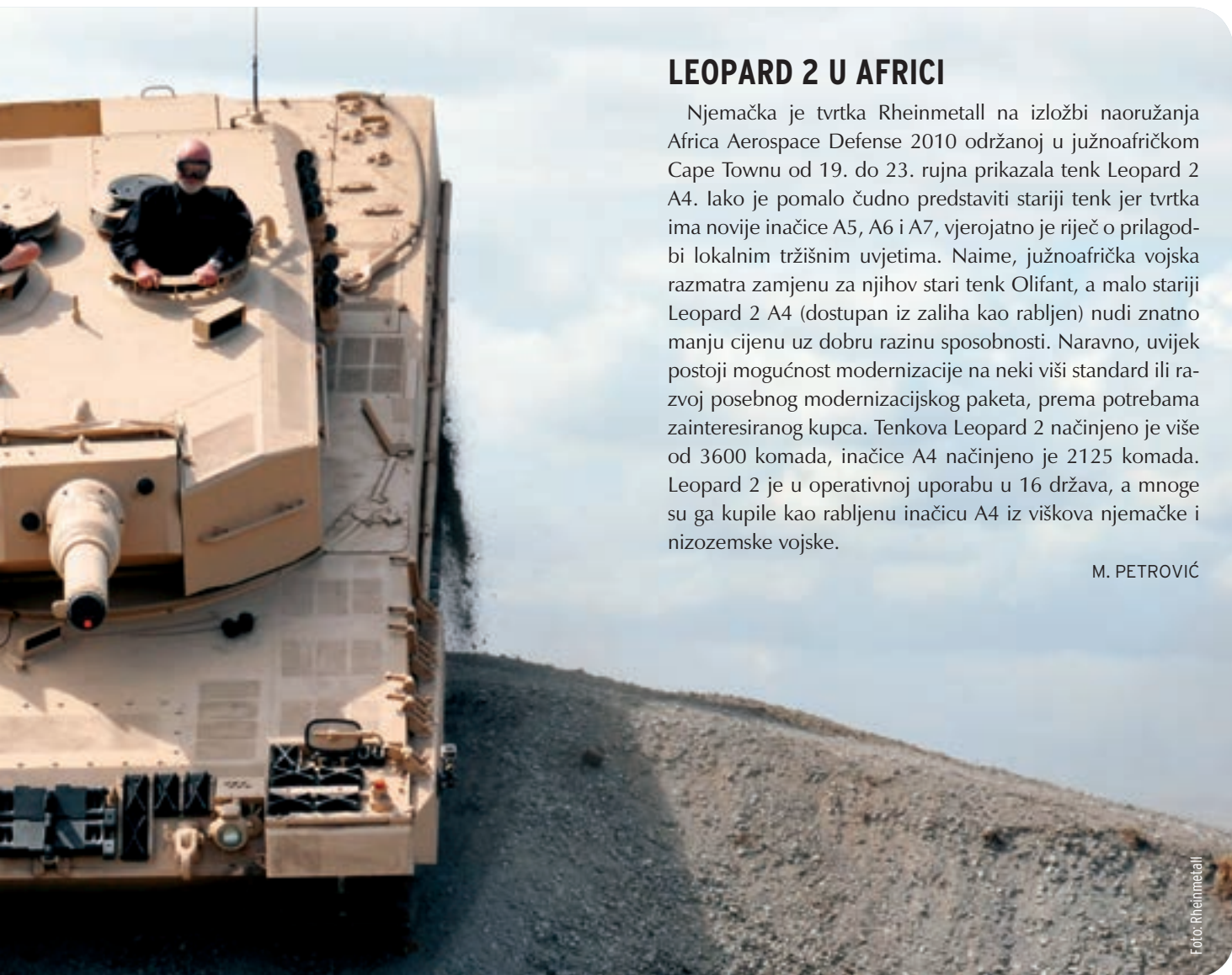

Foto: Rheinmetall

Foto: Lockheed Martin

NOVI RADAR

Američka tvrtka Lockheed Martin radi na razvoju novog radara dugog dometa 3DELRR (3D Expeditionary Long Range Radar). Riječ je o naprednom radaru koji bi se trebao rabiti kao temeljni senzor za otkrivanje ciljeva na velikim udaljenostima, njihovu identifikaciju i praćenje. Prema sadašnjim planovima, njime bi se opremale postrojbe Američkog ratnog zrakoplovstva i Marineškog korpusa. Predviđa se da će se

njime zamijeniti radar AN/TPS-75 za nadzor zračnog prostora te radar AN/TPS-59 za proturaketnu obranu. Radar je načinjen po načelima otvorene arhitekture što će omogućiti jednostavno poboljšanje funkcija i mogućnosti u budućnosti. Cilj je proizvođača načiniti radar koji će, zahvaljujući naprednoj konstrukciji imati znatno duži radni vijek nego današnji radari.

I. SKENDEROVIĆ

NOVI TANKER ZA ŠPANJOLSKU MORNARICU

Borbena-opskrbi brod odnosno flotni tanker Cantabria izgrađen u Navantijinom brodogradilištu San Fernando-Puerto Real službeno je dostavljen španjolskoj ratnoj mornarici potkraj srpnja tijekom svečanosti održane u vojnomornaričkoj bazi Rota. Najnoviji flotni tanker u sastavu španjolske flote uvelike će povećati kapacitete operativno-logističke potpore, posebice u operacijama na udaljenim geografskim područjima.

Duljine preko svega 174 m te najveće istisnine 19 500 t

Cantabria je drugi najveći brod u mornarici. Maksimalna mu je brzina veća od 21 čv dok pri ekonomskoj brzini od 13 čv ima doplov 6000 Nm. Nadalje, opremljen je sletnom palubom projektiranom za prihvat tri helikoptera srednje veličine tipa AB212 ili dva teška helikoptera tipa NH90 odnosno SH3D s pripadajućim hangarom. U trupu je smješteno pet tzv. opskrbnih stanica, uključujući jednu na krmu koje imaju 8000 m³ nosivosti goriva za brodove i 1500 m³ goriva za letjelice. Plovilo također ima mogućnost op-

skrbe streljivom, materijalom i hranom na moru te istodobno može opskrbljivati gorivom tri druga broda. Opremljeno je bolnicom s 10 kreveta, operacijskom dvoranom, rendgenskim laboratorijem, stomatološkom ordinacijom, sterilnim laboratorijem, medicinskom kirurgijom te plinskim dekontaminacijskim centrom. S navedenom opremom tanker može djelovati u humanitarnim operacijama u slučajevima katastrofa.

Trup je načinjen od dvostruke oplate u skladu sa svim međunarodnim propisima i zako-

nima za komercijalne tankere. Plovidom upravlja ukupno 122 člana posade te može primiti dodatnih 136 vojnika. Norveška i Kanada već su pokazale zanimanje za nabavu plovila sličnih odlika.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Saab

UGOVOR ZA OBUKU

jedan oko 11 milijuna funti kojim se pokriva jednogodišnja obuka britanskih vojnika, u zemlji i inozemstvu, za borbu protiv improviziranih eksplozivnih naprava (C-IED). Saab je nedavno razvio novi program obuke vojnika nazvan ATES C-IED koji obučava polaznike za svladavanje prijetnje eksplozivnih naprava te spašavanja života. ATES C-IED je potpuno instrumentalan taktički obučni sustav za osposobljavanje vojnika za borbu pro-

tiv prijetnje improviziranih eksplozivnih naprava, sadašnjih i budućih. Sustav je zamišljen tako da omogućava brzu prilagodbu taktika, tehnika i postupaka te opreme da bi postrojbe na terenu bile jedan korak ispred moguće ugroze. Tvrtka je od rujna do listopada 2010. provela obuku za 1612 pripadnika britanske vojske prije njihova upućivanja u područje operacija.

M. PETROVIĆ

Švedska je tvrtka Saab od britanskog Ministarstva obrane dobila ugovor vri-

POČETAK GRADNJE DRUGOG JHSV-a

Brodograđevna kompanija Austal USA u brodograđilištu Module Manufacturing Facility u Mobileu, u Alabami, započela je gradnju drugog aluminijskog broda iz programa Joint High Speed Vessel (JHSV) imenovanog Vigilant (JHSV 2) nakon samo godinu dana od početka gradnje prvog broda u klasi Spearhead (JHSV 1). Kompanija Austal je odabrana kao glavni

nositelj ugovora u studenom 2008. za projektiranje i izgradnju prvog JHSV-a, s opcijama za devet dodatnih plovila što bi se trebalo ostvariti do 2013. Potpisani su ugovori o gradnji plovila JHSV 1, JHSV 2 i 3 te ugovori o nabavi materijala i opreme s dugačkim rokovima dostave za jedinice JHSV 4 i 5. Osnovne odlike JHSV rješenja očituju se u katamaranskoj

formi trupa duljine 103 m, smještaju 150 vojnika, prijevozu dodatnih 312 vojnika, nosivosti tereta 635 t te letnom krmenom palubom koja prima helikopter CH-53E Sea Stalion. Pogonski sustav temeljit će se na motorima MTU 8000, kojima bi trebali postići maksimalnu brzinu veću od 35 čv uz doplov 1200 Nm.

M. PTIĆ GRŽELJ

ANVIS/HUD ZA AMERIČKE HELIKOPTERE

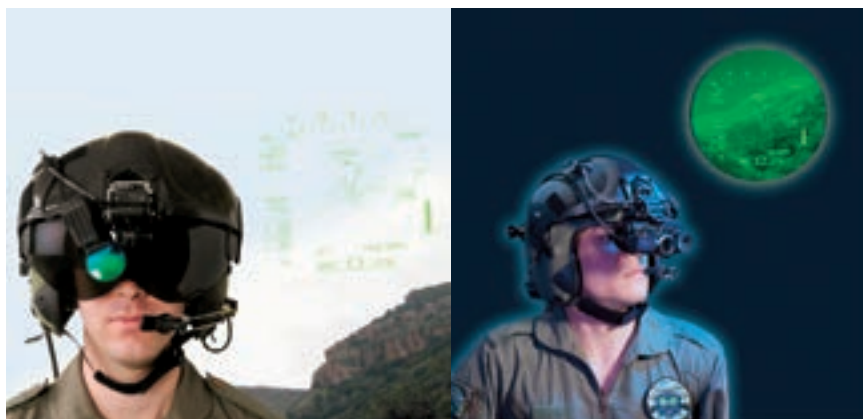
Tvrtka Elbit Systems početkom listopada sklopila je ugovor s američkim Ministarstvom obrane za dostavu nove opreme za transportne i borbene helikoptere. Riječ je o naprednim pilotskim kacigama koje imaju ugrađeni sustav ANVIS/HUD (Aviator Night Vision Imaging System/Head-Up Displays) koji posadi olakšava letenje noću, u lošim meteorološkim uvjetima te na malim visinama. S naručenim ANVIS/HUD sustavima bit će opremljeni helikopteri Američke vojske, Američke ratne mornarice, Marinskog korpusa te Obalne straže.

ANVIS/HUD omogućava letačkim posadama prikaz svih bitnih parametara leta na vizoru kacige, bez potrebe gledanja instrumentacije na kokpit pa-

nelu što omogućava pilotima da se više usredotoče na situaciju izvan odnosno oko helikoptera. Oprema poput ANVIS/HUD-a ima veliku važnost, posebice pri borbenim letovima na malim visinama.

Elbit je dosad sustavom ANVIS/HUD opremio više od 5000 helikoptera, poput H-60, CH-53, CH-47, CH-46, V-22, AH-1, UH-1, Super Puma, Cougar.

I. SKENDEROVIĆ

Brazil je jedna od država koja će u skorije vrijeme nabaviti novi nadzvučni borbeni avion. Prvi pokušaj početkom XXI. stoljeća zaustavljen je, novi program F-X2 trebao bi brazilskom zrakoplovstvu osigurati suvremen borbeni avion

NOVI LOVAC ZA BRAZIL?

Najvažnija komponenta brazilskog ratnog zrakoplovstva (Forca Aerea Brasileira - FAB) su nadzvučni borbeni avioni. Ono što trenutno imaju u operativnoj uporabi ne zadovoljava brazilске potrebe. Za kupnju 36 novih aviona razmatraju se većinom avioni 4. generacije koji su bili sudionici i posljednjeg natječaja: Boeing F/A-18 E/F Super Hornet, Dassault Rafale, EADS Eurofighter, Lockheed Martin F-16 E/F Block 60, Saab JAS-39 Gripen NG, te Suhoj SU-35.

Jačanje Brazila

U siječnju 2008., brazilski je predsjednik Inacio Lula da Silva ovlastio zapovjednika brazilskog ratnog zrakoplovstva da ponovno pokrene odgođeni program F-X, odnosno zamjenu postojećih borbenih aviona novim i sposobnijim. Brazilsko ratno zrakoplovstvo, odnosno njegov borbeni dio, trenutno čine laki školsko-borbeni turboprop avion Super Tucano/ALX, laki podzvučni borbeni avion AMX, modernizirani nadzvučni F-5BR, koji korijene vuče još iz 60-ih godina prošlog stoljeća i eskadrila od 12 rabljenih nadzvučnih aviona Mirage 2000.

Program F-X2 ima za cilj nabavku 36 borbenih aviona nove generacije. Zadnje F-X natjecanje pokrenuto 2001. godine prekinuto je, te je zbog poteškoća s proračunom potpuno otkazano 2004.

godine. Dogovoreno je također kako će inicijalni proračun za nabavu novih aviona iznositi 2,2 milijarde dolara, ali je predviđena mogućnost povećanja broja letjelica do najviše 120.

Nakon što je postojeći brazilski lovački nadzvučni avion Mirage III potrošio sve resurse i umirovljen potkraj 2005., Zapovjedništvo FAB pronašlo je privremenu zamjenu. Izabrali su rabljene francuske avione Mirage 2000C, avioni su proizvedeni za francusko ratno zrakoplovstvo od 1984. do 1987. a u Brazil su počeli dolaziti 2006.

Uvođenje 20 godina starih aviona nije dugoročno rješenje za Brazil, jer je zbog starosti i problema povezanih s tim, oko trećina od postojećih 719 aviona prizemljeno. Kao i mnoge od susjednih zemalja, Brazil je zabrinut zbog sve većeg naoružavanja u cijeloj regiji te povremene političke nestabilnosti. Ne treba smetnuti s uma da Brazil dosta ovisi o stabilnosti regije jer kupuju mnogo sirovina i energeneta ali im je regija i važno izvozno tržište pa interes za sigurnost i stabilnost regije ne čudi.

Sadašnje stanje

Brazil zapravo ima prilično čvrstu osnovu koju čine letjelice vlastite proizvodnje u sastavu zračnih snaga. Brazilsko-talijanski podzvučni laki mlazni

borbeni avioni AMX kao i školsko-borbeni turboprop Super Tucano kvalitetna su ponuda u svojim kategorijama. Brazilsko zrakoplovstvo ima i leteće radare temeljene na mlažnjacima Embraer ERJ-145 koji služe za zračni, zemaljski i morski nadzor. Ratno je zrakoplovstvo bogatije i za 12 moderniziranih P-3 Orionu, ophodnih aviona nabavljenih radi nadzora i zaštite brazilске goleme obale i pomorskog gospodarskog pojasa ispred nje.

Sa stajališta regionalnih standarda, može se reći da nadzvučni borbeni dio brazilskog zrakoplovstva ipak nije dovoljan. To čak i ne bi trebala biti velika brazilska briga ako njegovi susjedi posjeduju samo borbene avione limitiranih kapaciteta. Venecuelanski izdaci za obranu, a posebice njihova nedavna kupovina borbenih aviona SU-30MK2 (4+ generacija) umjesto slabije alternative kao što je MiG-29, imali su, izgleda, učinak "povlačenja okidača" u nekoliko glavnih stožera država regije.

Brazilska vlada ne želi potaknuti regionalnu nestabilnost te je istaknula da nije riječ o utrci u naoružanju. Brazilski dužnosnici smatraju da je važno uspostavljanje veza sa svim južnoameričkim nacijama. Jedan od političkih prioriteta jest gospodarska i strukturalna integracija unutar regije. No, sve važnija uloga

Brazila, regionalna i globalna, stvara obveze. Zato se planira povećati proračunske izdatke i ulaganja u obranu, osobito mornaricu i zračne snage za više od 50%. Brazil stvara nacionalnu strategiju obrane kojom će se utvrditi misija svake vojne grane kao i oprema koja joj je potrebna za obavljanje tih aktivnosti.

Prema podacima iz studenog 2007., Brazil je predvidio srednjoročni porast izdvajanja za obranu na pet milijardi dolara, uz mogućnost rasta na 5,64 milijarde. U 2007. godini brazilski vojni proračun iznosio je oko 3,5 milijarde dolara.

Administracija predsjednika Lula da Silve imala je veće planove od nove opreme i modernizacije, naime, nastoje smanjiti zaostajanje brazilske vojske za suvremenijim vojnim trendovima. Povijesno, Južna je Amerika uvijek malo izdvajala za obranu, a određeni strateški odmak od glavnih zona sukoba tijekom Hladnog rata rezultirao je manjim, tehnički slabije opremljenim vojskama na cijelom kontinentu. No, jačanje važnosti Brazila traži obnovu vojnih kapaciteta i tehnologija koji trebaju ojačati brazilski nadzor nad morem, kopnom i zrakom. Ne samo zbog vojno-sigurnosnih potreba već prije zbog ekonomskih i razvojnih.

Domaća industrija

Tijekom 1970-ih i 1980-ih godina, Brazil je imao određene kapacitete u područjima vojne industrije, i to oklopnih vozila, rakete, projektele i avione. U svijetu, koji je podijeljen hladnoratovskim granicama, često je bilo malo prostora za treće stranke, okrenute izvozu naoružanja.

Tako su neki projektili, kao školski zrakoplov Tucano, uspjeli, a drugi poput AMX ostvarili ograničen uspjeh. Mnogi obećavajući projekti su ili propali ili u najboljem slučaju postigli ograničene izvozne uspjehe.

Svijet više nije ideološki podijeljen, što brazilske obrambenoj industriji nudi novu šansu. Prema glavnim smjericama dugoročne strategije, brazilska obrambena industrija trebala bi ponovno postati važna u izvozu raketa, aviona i ostale opreme. Besposadni sustavi će, najvjerojatnije, zbog svoje sve veće globalne popularnosti kao i zbog toga što predstavljaju prirodnu vezu prema brazilske zrakoplovnoj industriji, postati važan dio budućeg razvoja. Ukupni smjer brazilske politike je jasan: potpora sve važnijoj ulozi Brazila, regionalno i globalno.

S druge strane, povećanje vojnog proračuna svakako pokazuje ozbiljnost, i Brazil je već učvrstio partnerstvo s Južnom Afrikom u razvoju pete generacije naprednog projektila zrak-zrak kratkog dometa A-Darter. Sličan dogovor moguće je i s Izraelom oko njihovih radarski navedenih projektila Derby/Alto. Brazilsko zrakoplovstvo treba i srednje transportne helikoptere (EADS EC725, sastavljat će se u pogonu u brazilskom gradu Itajuba) kao i borbeni helikopter (kupili su 12 Mi-35M).

Nešto borbenih aviona i helikoptera, zajedno s brodovima obalne straže, neće nikoga učiniti svjetskom silom, a Brazil treba i transportni avion. Ipak, ove kupovine bi mogle dugoročno osiguravati i omogućavati jačanje nacionalne sposobnosti nadzora dugačkih brazilskih granica. Dobro stanje brazilske ekonomije, također može pripomoći Brazilu da ponovno učvrsti poziciju svoje obrambene industrije na svjetskoj sceni.

F-X2

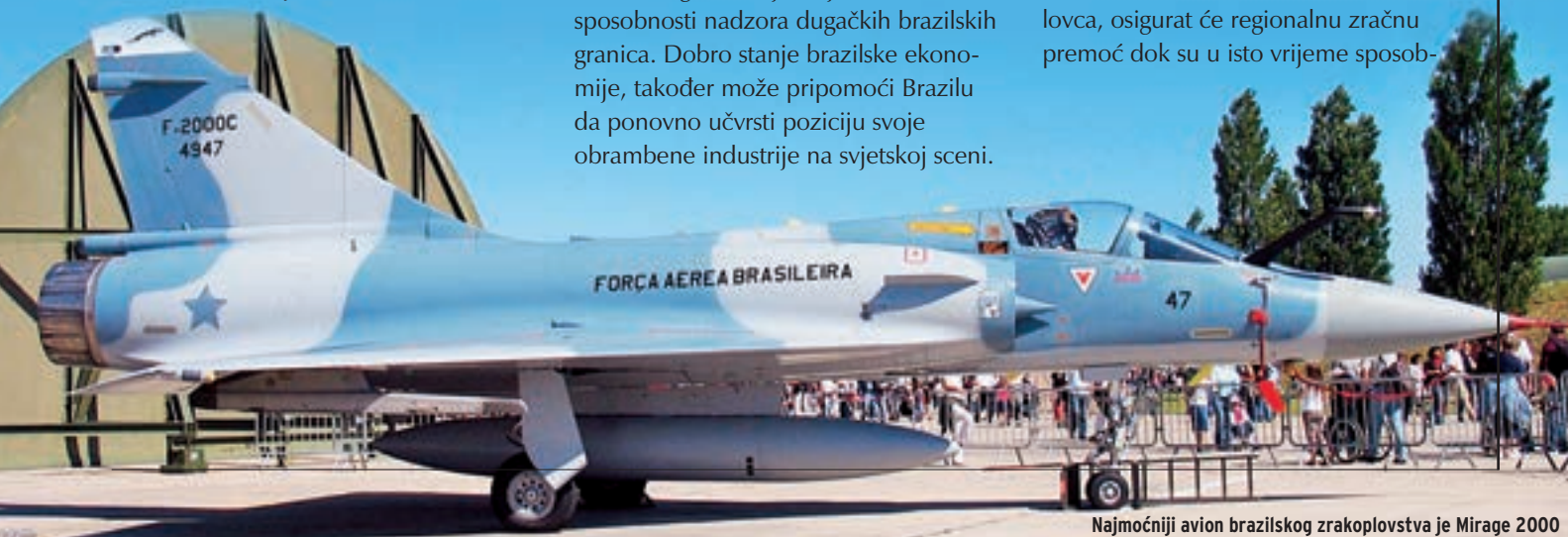
Na početku drugog kruga programa F-X svoj povratak u natjecanje najavili su Dassaultov Rafale, Eurofighterov Typhoon, Sabbov JAS-39 Gripen te Suhojev SU-35, te Boeing F/A-18E/F Block II Super Hornet. Brazilsko ratno zrakoplovstvo također je zainteresirano za Lockheed Martin F-35 no procjenjuje se da priroda industrijske suradnje partnera u razvoju F-35 i brazilska želja za industrijskim offsetom nisu kompatibilne. U međuvremenu, nekoliko natjecatelja iz prvog kruga natjecanja je "nestalo" iz natjecanja. Proizvodna linija Dassaultovog Miragea 2000 također se zatvara, a Brazil nije naveo F-16 kao kandidata za natjecanje - ali ni unaprijed odbio Lockheed Martinov F-16BR Block 70.

Brazilske mediji pretpostavljaju da će transfer tehnologija biti neizostavan dio bilo kojeg dogovora. Brazil želi osigurati najveći transfer tehnologije uz povoljnu cijenu. Prema dostupnim pokazateljima, u donošenju konačnih odluka i izbora, transfer tehnologije mogao bi biti važniji od samih troškova programa.

Brazil želi da sve to bude usko povezano s nacionalnim razvojem, kako bi se pomoglo u stvaranju jake obrambene industrije te potaklo usvajanje novih tehnoloških standarda domaće industrije.

Sudionici

Eurofighter Typhoon proizvod je tvrtke EADS. Cijena Typhoona je najveći kamen spoticanja. Eurofighter se procjenjuje na oko 110-130 milijuna dolara što nije u skladu s 2,2 milijarde dolara za 36 aviona. Kvalitetan izbor u izvedbi lovca, osigurat će regionalnu zračnu premoć dok su u isto vrijeme sposob-

Najmoćniji avion brazilskog zrakoplovstva je Mirage 2000

nosti napada na površinske ciljeve još nedovoljne te se poboljšavaju. To je bilo važno za izbor u Singapuru a moglo bi se pokazati kao nedostatak i u brazilskom programu.

S druge strane, EADS nudi dobre opcije za industrijsku suradnju, a i neke EADS-ove podružnice imaju svoje pogone u Brazilu. Vojni srednji transportni avion Airbus A400M bi mogao biti dodatni interes u dugoročnom industrijskom partnerstvu, dok je helikopter EADS Eurocopter Cougar postao temeljni srednji helikopter brazilske vojske i uporište brazilske helikopterske flote budućnosti.

Saabov JAS-39 Gripen nudi opsežno industrijsko partnerstvo te ima uspješne sporazume o tehnološkim transferima. Gripen nudi ključne industrijske mogućnosti, zajedno s visokim performansama naprednog borbenog aviona. U slučaju potrebe, Gripeni mogu djelovati i s improviziranih aerodroma, dijelova autocesta, što daje mogućnost velike fleksibilnosti njihove uporabe. Za brazilsko zrakoplovstvo ovo također označava partnersko zajedništvo na području projektila zrak-zrak A-Darter, te savezništvo s Južnom Afrikom koja rabi JAS-39C/D te im je A-Darter osnovno naoružanje.

Saab će ponuditi i AESA radar Raven, razvijen u suradnji s talijanskim Selex Galileom. Talijanska tvrtka ima uspješnu povijest suradnje s Brazilom što se tiče radara. Brazilski F-5BR ima Selexov radar Grifo-F te AMX koji ima radar Scipio. Raven je kombinacija AESA radara čija se antena može i mehanički pokretati nudeći pri tome širi radarski kut motrenja.

Gripenov motor F404/F414 nudi dobre performanse te ima široku bazu korisnika. Budući da Brazil mora kombinirati nadzor nad velikim morskim prostranstvom te još većim kopnenim teritorijem, činjenica da se radi o avionima sa samo jednim motorom mogla bi biti potencijalna slabost. Ti zahtjevi su važni kad je riječ o dometu i sigurnosti 2-motornih aviona, što Gripen stavlja u nepovoljnu poziciju u odnosu na ostale natjecatelje. I dok su druga dva brazilska finalista 2-motorni avioni, treba spome-

nuti da većina ostalih brazilskih borbenih aviona ima jedan motor.

F-35 Lightning II/F-16BR (Lockheed Martin)

Industrijsko partnerstvo i transfer tehnologije mogli bi biti preteškima za svladavanje za F35 pa je Lockheed Martin umjesto njega ponudio F-16BR. On će najvjerojatnije biti neki derivat inačice F-16E/F Block 70, koja je ponuđena Indiji, a uključuje AESA radar i ugrađenIRST senzor te poboljšani motor uz još neke modifikacije. Budući da su i Brazil i Indija kupci izraelske avioelektronike i naoružanja, i ovi aspekti mogli bi biti zajednički u ponudama obiju zemalja. Ponuda F-16BR kao i ponuda Super

tehnologije nije jedini problem kod F-35. Ostale stavke specifične za F-35 uključivale su ograničene mogućnosti u njegovoj industrijskoj strukturi, pojavila su se pitanja vezana uz performanse zrak-zrak nasuprot venezuelanskog SU-30MK, dvojbe oko kašnjenja razvoja i na kraju, to je avion s jednim motorom.

Rafale (Dassault)

Unatoč neuspjesima koji su ga pratili na međunarodnim natjecanjima, Rafale u ovom natjecanju ima neke prednosti. Može igrati na kartu kompatibilnosti jer je brazilski A-12 Sao Paolo nekad bio francuski nosač Foch. Iskustvo s Mirageom 2000 upućuje na zajedničke tehnološke i obučne temelje a Francuska

Brazilska pomorska zračna komponenta, nosač A-12 Sao Paolo i avioni A-4

Horneta dijeli zajedničke prednosti i nedostatke: AESA radar i senzori te slabiji američki dolar kao prednosti, te slabije aerodinamičke performanse relativna starost samog dizajna kao nedostaci.

F-16 nikad nije djelovao s nosača, ima jedan motor što bi se moglo smatrati nedostatkom. S druge strane, nudi regionalnu i globalnu kompatibilnost a i operativni troškovi su mu znatno niži.

Nijedan zrakoplov iz ove grupe nije tako napredan kao Lightning. F-35 STOVL, inačica koja se također nudi Brazilu, te mu pruža mogućnost djelovanja s manjih, raspršenih pista, bila bi dobro rješenje za nosače aviona kao što je brazilski A-12 Sao Paulo. No transfer

ima ugled dobrog dobavljača koji nudi dobre tehnološke transfere. Novi AESA radar RBE2-AA, razvijen u Thalesu, daje dodatnu vrijednost ponudi. Negativnim se smatra Rafaelov uski raspon integriranog naoružanja - no to otvara mogućnost prijenosa tehnologija i u razvoju novih oružnih sustava. Time bi se mogao obaviti širi transfer tehnologije (avion i oružje za njega) te se otvara mogućnost zajedničkog razvoja novih oružja za Rafale.

SU-35 (Suhoj/Rosoboroneexport)

Ovo je bio zrakoplov s kojim se natjecala Rusija u posljednjem krugu natjecanja. Ruski prijenos tehnologije je neupitan. Sam zrakoplov nudi dobre

borbene značajke. Cijena bi trebala biti prihvatljiva, odnosno u okviru predviđenih 2,2 milijarde. S druge strane, servis i opskrba rezervnim dijelovima mogli bi biti problematični.

Jedan od načina da se to prevlada jest da se ponudi lokalna licencna proizvodnja, koja bi obuhvaćala i avionsku elektroniku kao i zrakoplovne motore tvrtke NPO Saturn. Time bi se riješio problem oko kasnijeg održavanja aviona. Ruske tvrtke nastoje osmisliti pogodan model ulaska na tržište. U brazilskom slučaju, jedna od logičnih opcija bi bilo partnerstvo s Indijom te ponuda motora s vektorizacijom potiska, kao na indijskim SU-30MKI.

Mogući rusko-indijsko-brazilski dogovor i moguće sklapanje motora NPO Saturn u Brazilu, može stvoriti nekoliko

kih američkih nosača pa sposobnost djelovanja s manjih nosača, kao što je A-12 Sao Paolo, tek treba potvrditi. Boeing također, kada je u pitanju industrijski offset, dijeli ključnu prednost s EADS-ovim Eurofighterom i to zahvaljujući odjelu putničkih zrakoplova koji može ponuditi mnoge oblike suradnje s brazilskom zrakoplovnom industrijom koja također ima znatne kapacitete na polju putničkog zrakoplovstva.

Dokazana inačica radara APG-79 Block II AESA pruža Brazilu atraktivnu tehnologiju a oslabljeni američki dolar čini američki izvoz još više dostupnim.

Što se tiče negativne strane, Super Hornet nudi nešto slabije aerodinamičke performanse u odnosu na ostale natjecatelje. Ovaj nedostatak je još

- 36 radara AN/APG-79 AESA
- 36 topova M61A2 kalibra 20 mm
- 44 kacige Joint Helmet Mounted Cueing Systems (JHMCS)
- 144 lansera LAU-127
- 28 projektila zrak-zrak AIM-120C-7 AMRAAM
- 28 projektila zrak-zrak kratkog dometa AIM-9M Sidewinder. AIM-9M je trenutačno najzastupljenija inačica kojom se koriste u SAD-u, no ne i najnaprednija, to je AIM-9X. Brazil, u suradnji s Južnom Afrikom, radi na naprednom projektilu zrak-zrak kratkog dometa A-Darter, koji će biti ravnopravan AIM-9X.
- 60 bombi GBU-31/32 Joint Direct Attack Munitions (JDAM)
- 36 bombi AGM-154 Joint Standoff Weapon (JSOW)
- 10 proturadarskih projektila AGM-88B HARM. Brazil proizvodi svoje vlastite projekte, no HARM je već integriran u Super Hornet dok to nije slučaj s brazilskim oružjem
- 36 ciljničkih podvjesnika AN/ASQ-228v2 Advanced Targeting Forward-Looking Infrared (ATFLIR),
- 36 RWR sustava AN/ALR-67v3
- 36 sustava za elektroničke protumjere AN/ALQ-214
- 40 sustava za elektroničke protumjere AN/ALE-47
- 112 vučnih mamaca AN/ALE-50

Sustav za planiranje zadaća, održavanje opreme, rezervni dijelovi, izobrazba osoblja za rukovanje opremom, održavanje trajekata i tankera, testni letovi, softwareska podrška, publikacije i tehnička dokumentacija te ostale podrške.

Glavni ugovaratelji Super Horneta su Boeing Company St. Louis, (Super Hornet, JDAM); General Electric Aircraft Engines (motor F414-400); Northrup Grumman (Super Hornet); Raytheon Corporation (sustav ATFLIR, radar APG-79, AGM-88, JSOW, AIM-120, AIM-9, vučni mamci ALE-50). Taj popis pokazuje koliko mnogo raznih proizvođača treba pomno koordinirati da bi se kompletirala ponuda i kupcu ponudio cjelokupni kompleks letjelica-održavanje-oprema-oružje. ■

Leteći radar Embraer R-99A Erieye

prednosti. To bi ponudilo Indiji i ostalim klijentima SU-30 još jedan industrijski izvor za drugi motor, iako brazilska zrakoplovna industrija ima neke nedoumice vezane uz konstrukciju motora.

Indijska elektronika, koja se rabi u SU-30MKI mogla bi ponuditi dodatne mogućnosti na području međunarodne suradnje i licencne proizvodnje, zajedno s mogućim izraelskim sudjelovanjem jer njihovim su proizvodima neki brazilski avioni već opremljeni.

F/A-18E/F Super Hornet, Block II (Boeing)

Super Hornet je palubni lovac kao i Dassaultov Rafale, no djeluje s veli-

upotpunjen činjenicom da se Super Hornet prodaje po cijeni od 75-90 milijuna dolara, što ga smješta iznad Gripena, F-16 E/F i SU-35 ali i ispod Eurofightera.

Očekuje se i sporazum oko industrijskog offseta, zajedno s prijedlogom prodaje ali to će tek biti definirano tijekom kasnije faze pregovora između kupca i dobavljača, naravno, ako Super Hornet pobijedi.

Paket Super Horneta mogao bi uključivati:

- 28 F/A-18E Super Hornet,
- 8 F/A-18F Super Hornet,
- 76 motora F414-GE-400, 72 instalirana, 4 rezervna

Američki predsjednik Barack Obama potpisao je sredinom kolovoza novi zakon koji omogućuje dodatnih 600 milijuna dolara za povećanje sigurnosti američko-meksičke granice. Glavni problem koji valja riješiti jest prekid putova krijumčara drogom i trgovaca ljudima

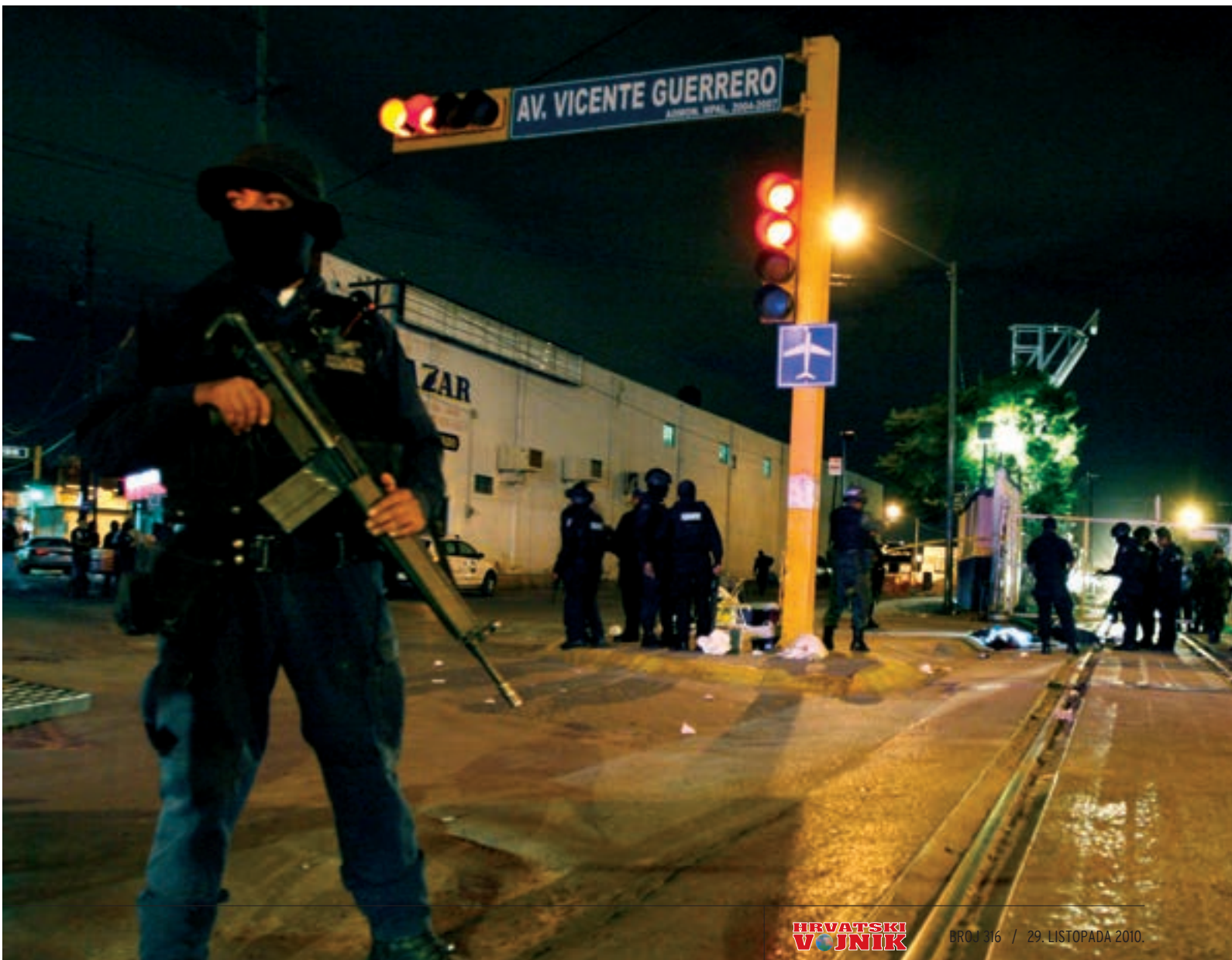
AMERIKANCI POJAČAVAJU GRANICU S MEKSIKOM

Geostrateški položaj Sjedinjenih Američkih Država omogućava Amerikancima da bez mnogo muke nadziru svoje granice, no unatoč tomu što na sjevernoameričkom kontinentu kopnenom granicom

graniče samo s Kanadom i Meksikom, SAD ima dosta problema. Već je desetljećima sigurnost američko-meksičke granice problem administracije u Washingtonu, a aktualni je predsjednik Barack Obama

sredinom kolovoza potpisao dodatnih 600 milijuna dolara za zapošljavanje novih agenata i kupovinu opreme.

Problem tog dijela granice ponajprije se odnosi na krijumčarenje droge i ljudi.

Vrlo maštoviti trgovci drogom razvili su tijekom godina različite načine za unos opijata u SAD, pa nije rijetkost da su čak prokopali tunele dugačke stotine metara s izlazima u prvim pograničnim naseljima. Američki agenti gotovo svakodnevno pronalaze tunele koji završavaju u kaminima i kadama ili ulaze u kanalizacijsku mrežu naselja. Svi ti tuneli u pravilu su kvalitetni i široki, nerijetko i do visine od dva metra, što samo upozorava da je sve planski odrađeno i da se nije štedjelo na novcu i vremenu.

Droga se sve rjeđe prevozi cestovnim i zračnim putem, te željeznicom, pa je potreban izuzetno velik broj ljudi za nadzor granice i pograničnih naselja. Plan je da do 2014. SAD razvije posebnu senzornu mrežu koja će nadzirati

Bitka Meksika i narkokartela

Od trenutka kad je 2006. godine Felipe Calderón preuzeo predsjedničku funkciju u Meksiku započeo je sveopći rat države i čelnika narkokartela. Osađen američkom pomoći koja se broji u milijardama dolara, Calderón je u bitku protiv krijumčara droge poslao 45 000 vojnika i tisuće policajaca, a u četiri godine tog rata poginulo je najmanje 28 000 ljudi. No broj je vrlo vjerojatno veći jer statistika nije zabilježila i ubijene u ruralnim dijelovima, te na farmama i selu.

Glavna značajka borbe narkokartela su otmice policajaca i njihovih obitelji i zvjerska ubojstva državnih službenika povezanih s istragama protiv narkošefova. Gotovo svaki vikend Meksiko City broji nekoliko ubijenih, ostavljenih da vise pod najvećim gradskim mostovima.

Nasilje se pojačava svaki put kad vojne ili policijske postrojbe uhvate ili ubiju nekog od lokalnih narkočelnika, jer osim odmazde započinje i borba za prevlast u kartelu. Ipak, unatoč žrtvama i problemima u meksičkom gospodarstvu izazvanim upravo povećanjem nasilja, američka administracija navodi da je stanje bolje nego prije. Da bi se taj rat dobio, tvrde analitičari iz SAD-a i Meksika, nije dovoljno samo poslati vojsku i policiju u akciju, nego izraditi i što bolji pravni sustav.

Na ilegalnom tranzitu narkotika kroz Meksiko zarađuju se goleme količine novca

dogadaje i do nekoliko metara ispod zemlje, te zaposli još 1500 agenata koji će kontrolirati granicu i pograničje.

Rio Grande - granica dvaju svjetova

Prema podacima američke administracije, četiri najveća grada u pograničnom području, a riječ je o gradovima s više od 500 000 stanovnika, bilježe ubrzan pad nasilja i količinu pronađene droge, no jasno je da to još nije ni izbliza dovoljno. San Diego, Phoenix, El Paso i Austin imaju smanjen broj ubojstava u odnosu na prijašnje godine,

a znatno je i manje pronađenih ilegalnih imigranata i droge, no sve je to još daleko od prosjeka drugih američkih gradova.

Phoenix je, primjerice, donedavno bio grad s najviše otmica u SAD-u, a prema policijskim izvješćima gotovo svi slučajevi bili su povezani s drogom. Neki američki kongresmeni i senatori nazivali su do prošle godine Phoenix drugim glavnim gradom otmica na svijetu, odmah iza Meksiko Cityja, a u 2009. broj otmica je smanjen za 11 posto. Pritom valja naglasiti i da ne postoji točna statistika otmica u brojnim većim

gradovima država Južne Amerike, pa otud i Phoenix na samom vrhu neslavne liste.

Nevjerojatna je i statistika vezana uz El Paso. Naime, Ciudad Juárez, prekogranični meksički grad koji od El Pasa razdvaja samo rijeka Rio Grande, prošle je godine imao nevjerojatnih 2700 ubojstava i s obzirom na broj stanovnika taj grad prednjači u svim svjetskim statistikama, čak je i ispred velikih južnoameričkih slamova. Istodobno, El Paso je imao jedno ubojstvo, a i ono nije bilo povezano s narkomiljeom.

Ophodnje Nacionalne garde u Arizoni

Posebna pozornost posljednjih se godina počela pridavati sigurnosti rančeva u Arizoni, saveznoj državi u kojoj je statistički najviše imigranata nakon Kalifornije. Donedavno su bila česta ubojstva rančera, a glavni osumnjičeni bili su ilegalni imigranti, tek tu i tamo trgovci drogom. Povećanjem ophodnji Nacionalne garde, tijekom vikenda kad je najveći broj prebjega u ophodnjama je i do 1200 ljudi više nego inače, taj problem je smanjen na minimum.

Unatoč svemu, pogotovo poboljšanju statistike kriminala, činjenica jest da se nasilje povezano uz trgovinu drogom i kontrolu tržišta narkoticima, sve češće prelijeva iz Meksika u SAD. Kako američka administracija već nekoliko godina pomaže Meksiku u suzbijanju te pošasti, tako se povećala i potreba SAD-a da bolje osigura svoje granice. Stotine i tisuće mrtvih u pograničnim meksičkim gradovima svake godine svjedoče kako je žestoka borba policije i saveznih agenata protiv čelnika i pripadnika narkokartela. U toj bitki živote gube obje strane, ali nerijetko se osveta lokalnih narkošefova prebacuje i s one strane granice. Obamin plan da s novih 600 milijuna dolara dodatno osigura granicu izazvao je val oduševljenja američkih građana koji žive u pograničnom području, no vrlo vjerojatno je to tek kap u moru zarade trgovaca drogom. S obzirom na to valja očekivati i nova proračunska izdvajanja koja će dodatno pridonijeti sigurnosti američko-meksičke granice. ■

Unatoč brojnim uhićenjima sukob narkobandi i snaga reda ne jenjava

Rat u Meksiku

- ostavština Pabla Escobara

Sukob Meksika s proizvođačima i trgovcima drogom službeno se naziva ratom protiv droge, no on ne traje ni izbliza tako dugo kao recimo onaj u Kolumbiji. Štoviše, zbog godina neučinkovite borbe protiv lokalnih narkokartela oni su u Meksiku postali toliko snažni i utjecajni da analitičari smatraju kako su prerasli i svojedobno svemoguću kolumbijsku kartela u Caliju i Medellinu s početka 90-ih godina prošlog stoljeća. Uhićenja čelnika meksičkih kartela unatrag tri, četiri godine, osobito šefova organizacija u Tijuani i Meksičkom zaljevu doveli su do općeg rata kartela sa službenim meksičkim vojnim i policijskim postrojbama.

Naime, Meksiko nije veliki proizvođač narkotika, no najveća je tranzitna zemlja kojom se opijati dovoze u SAD. Upravo ta činjenica, da nema previše tvornica droge, nego je riječ o posrednicima, otežava američko-meksičku borbu protiv kartela. Prema procjenama američke Vlade, preko Meksika i dandanas u SAD stiže više od 70 posto narkotika od ukupno unesenih u državu. Prema tim procjenama, 90 posto kokaina koji stigne u SAD dolazi iz Kolumbije, ali preko Meksika, a njegova vrijednost na tržištu je veća od 48 milijardi dolara godišnje. Kao glavnog krivca za uspostavu narkoruta Amerikanci drže zloglasnog Pabla Escobara koji je od 1980. do 1990. umrežio svoj kartel po cijelom svijetu i smatralo ga se kraljem kokaina. Escobar je ubijen 2. prosinca 1993. tek nekoliko mjeseci nakon što je ponudio kolumbijskim vlastima da u zamjenu za zaustavljanje njegova progona otplati cijeli državni vanjski dug (tada oko 10 milijardi dolara). Dana 28. rujna 2006., na zahtjev njegova nećaka, Escobarovi ostaci su ekshumirani zbog DNK provjere identiteta osobe u grobnici. Potvrđeno jest da je to Pablo Emilio Escobar Gaviria.

OPASNOSTI OD TERORIZMA U EUROPSKOM PROSTORU

Europske sigurnosne agencije sve više unapređuju i usavršavaju sustave elektroničkog nadzora kako bi se spriječili teroristički napadi. Uz unapređenje tehnologije elektroničkog nadzora, dakako, mijenjaju se i zakonske mjere koje omogućavaju uvođenje novih metoda elektroničkog nadzora.

Kako raste opasnost od terorističkih napada, tako se unapređuju sigurnosne mjere kojima policija i obavještajne službe europskih zemalja nastoje spriječiti teroriste. Europski lideri podržavaju jačanje Europol, europske policije koja je osnovana 1994. godine s primarnom zadaćom borbe protiv terorizma i drugih ozbiljnih oblika međunarodnog kriminala. Jačanje je u prvom redu usmjereno na što bolju razmjenu svih vrsta podataka o osumnjičenima za terorizam. Praćenje komunikacija između terorističkih organizacija i njihovih pripadnika, takozvanih "spavača", koji su se infiltrirali u europske zemlje, najvažniji je dio elektroničkog nadzora.

Poslije otkrića aktivnosti terorista s njemačkim putovnicama u Pakistanu, Španjolska i Maroko su pojačali sigurnosne mjere i zajednički kontroliraju pomorski promet preko Sredozemnog mora. Preko Gibraltarskog tjesnaca putuje mnogo ljudi, uglavnom turista ili radnika koji traže posao u Španjolskoj, pa se među njih mogu infiltrirati teroristi. Španjolski list El Pais piše da su Španjolska i Maroko rasporedili tisuće policajaca duž turističkih ruta između dvije zemlje. Održana je i zajednička vježba pod kodnim nazivom "Čisti prolaz" kako bi se zajednički djelovalo na sprečavanju terorista da koriste masovna putovanja turista u ljetnoj sezoni. Naime, svake godine, između lipnja i rujna više od milijun ljudi prelazi Gibraltarski tjesnac, a trajekti su puni automobila, pa je u toj situaciji teroristima lakše prebaciti i ljude i eksplozive iz Afrike u Španjolsku. Europska unija je i Španjolsku i Maroko upozorila na rast prijetnji. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Terorizam je globalna prijetnja, a Europa se nastoji što bolje zaštititi unapređujući suradnju i zajednički djelujući protiv te ugroze

Najvažnija promjena u globalnim međunarodnim odnosima nakon II. svjetskog rata, ne računa li se Hladni rat, jest oslobađanje kolonijalnih područja. No, proces dekolonizacije nije tekao glatko te je u nizu kolonija došlo do oružanog sukoba

PROTUKOLONIJALNI RATOWI - NOVA KARTA SVIJETA

Francuski vojnici napuštaju Alžir, baš kao i mnoge druge postrojbe kolonijalnih zemalja nakon II. svjetskog rata

Ne računa li se Hladni rat, najvažnija promjena u međunarodnim odnosima nakon II. svjetskog rata jest proces oslobađanja kolonija. Dekolonizacija je međunarodnim odnosima i Hladnom ratu dodala novu dimenziju, stvarajući niz novih država koje su postale pogodne za ostvarenje strateških interesa velikih, prije svega Sovjetskog Saveza. Desetljeća, a u nekim slučajevima i stoljeća kolonijalne vladavine oblikovala su politički arhipelag cijelih kontinenata koji je i danas prisutan. Na pojedinim područjima globusa tranzicija je bila

miroljubiva, primjerice tranzicija vlasti u britanskim kolonijama Hong Kongu i Singapuru, no niz kolonija je postalo mjesto oružanog sukoba.

Protukolonijalna svijest

Početak otpora kolonijalizmu seže još u kraj XVIII. stoljeća i ustanak američkih kolonija protiv britanske krune (da bi poslije i SAD postao kolonijalni gospodar). Tijekom XIX. stoljeća se proširio na zemlje Latinske Amerike, da bi nakon II. svjetskog rata proces dekolonizacije zahvatio i Aziju i Afriku. U gotovo svim

kolonijama javio se neki oblik nasilnog otpora (demonstracije, štrajkovi, atentati), dok je u nizu kolonija rezultirao i oružanim ustancima.

Nastajanju protukolonijalnog otpora je pridonijelo formiranje lokalnih obrazovanih elita, razvijanje etničke svijesti te demografski rast, ali i promjena političke klime u zemljama maticama. Otpor kolonijalnim vlastima je bio najjači u Istočnoj Aziji u kojoj je japansko osvajanje srušilo stare kolonijalne uprave te je već potkraj četrdesetih došlo do protukolonijalnih gibanja. Bliskim je istokom

od svršetka I. svjetskog rata dominirala Velika Britanija, koja se uz manje iznimke šezdesetih godina povukla iz regije, premda su stvoreni vakuum moći počele ispunjavati SAD. Šezdesete godine u Africi je obilježio veliki val dekolonizacije, međutim, nove političke elite nisu bile u stanju osigurati razvoj i stabilnost, već je kontinent pretvoren u niz bojišta i vladavina vojnih diktatura.

Znatan dio bivših kolonija je do danas ostao pod suverenitetom matičnih država te je s različitim statusom pripojen u njihove državopravne sustave. Tako su na području Pacifika brojni teritoriji ostali pod suverenitetom SAD-a, zatim područje Sibira u Rusiji, španjolski posjedi na sjevernoj obali Afrike, britanski Gibraltar na španjolskoj obali ili Francuska Gvajana u Južnoj Americi.

Najveća kolonijalna carstva

Kad je završio II. svjetski rat britansko kolonijalno carstvo se još uvijek prostiralo na svim kontinentima. Činili su ga Indija (koja je tada uključivala i teritorij Pakistana i Bangladeša), zatim Malaja, Hong Kong, na Bliskom istoku mandatno područje Palestine, Kuvajt te više područja na južnom dijelu Arapskog poluotoka. U Africi je britanska kruna posjedovala niz zemalja istočne i ekvatorijalne Afrike, zatim više otoka u Atlantiku. No, u to je doba Velika Britanija bila politički i ekonomski oslabljena. Nije bila u stanju dugoročno održavati svoje veliko kolonijalno carstvo, premda je zajednicom Commonwealtha uspjela održati velik dio utjecaja u svojim bivšim kolonijama.

Golema je Indija imala dugu povijest lokalnih pobuna koje je London uspijevaio skršiti, no pobjeda laburista na britanskim parlamentarnim izborima je dovela do obnove pregovora Londona s indijskim političkim vođama. U ožujku 1946. Vlada je ponudila potpunu neovisnost Indiji te je 1947. Britanska Indija podijeljena na Indiju i Pakistan. No posljedica odluke o razmjerno brzom povlačenju je bilo vjersko i etničko nasilje i velike migracije stanovništva u oba smjera. Dioba potkontinenta je

kulminirala ratom dviju novonastalih država zbog suvereniteta nad pokrajinom Kašmir. Prvi veliki poslijeratni britanski problem u Africi je bio tzv. ustanak Mau Mau u Keniji 1952. koji je propao zbog izostanka vanjske pomoći (vidi tekst u Hrvatskom vojniku br. 295), dok je u Aziji komunistički ustanak u Malaji završen 1960. porazom ustanika (HV br. 312). Oružani otpori britanskim vlastima na Cipru (HV 296) i Adenu (HV 311) iako niskog intenziteta, pokazali su se velikim opterećenjem za britansku vojsku, dok je u Rodeziji bijela manjina pokušala neovisno od matice održati nepromjenjivo stanje (HV 315). Bivša nizozemska, a potom britanska kolonija Južnoafrička Republika je i sama vodila kolonijalni rat u Namibiji (HV 313). Treba spomenuti da su neki povjesničari skloni i sukob Velike Britanije s Argentinom oko Falklandskog otočja 1982. godine interpretirati kao varijantu protukolonijalnog rata.

Francuske su kolonije potkraj II. svjetskog rata obuhvaćale 12 milijuna km² te je francusko kolonijalno carstvo iza britanskog bilo drugo po veličini na svijetu. Francuske kolonije su s različitim političkim statusom bile Indokina, Francuska Zapadna i Ekvatorijalna Afrika, Kamerun, Togo, Madagaskar, Francuska Somalija, Alžir, Tunis i Francuski Maroko, zatim brojna otočja u Tihom oceanu i Karibima te manji posjedi na indijskom potkontinentu. Ustanak u Indokini je završio 1954. francuskim porazom i potpunim povlačenjem iz Indokine (HV 298 i 299/300). Francusko kolonijalno carstvo je osobito bilo ranjivo na afričkom kontinentu. Na Madagaskaru 1947. godine (HV 314), a u Kamerunu 1955. izbili su ustanci koje su Francuzi uspjeli staviti pod nadzor, no mnogo težim problemom su se pokazali ustanci u sjevernoafričkim posjedima Maroku, Tunisu i Alžiru (HV 308 i 309) koji su planuli u prvoj polovici pedesetih. Dok je Maroku i Tunisu 1956. godine priznata neovisnost, od Alžira Pariz nije želio odustati zbog velike zajednice etničkih Francuza koja je ondje živjela. Unatoč vojnom uspjehu, rat je postao preveli-

ko breme za Francusku koja se 1962. naposljetku ipak povukla iz Alžira.

Ostale kolonijalne sile

Posljedice portugalske nespremnosti da se povuče iz kolonija jesu protukolonijalni ustanci u Angoli 1961. (HV 301/302), Mozambiku 1964. (HV 297) i Gvineji Bisao 1963. (HV 307), koji su potrajali do obnove demokracije u Portugalu 1975. godine. U Angoli i Mozambiku se po hladnoratovskim obrascima savezništava sukob u obliku građanskog rata nastavio i nakon svršetka kolonijalne vlasti. Indija je 1961. silom pripojila portugalske kolonije na indijskoj obali dok je Macao na Dalekom istoku 1999. godine prešao pod suverenitet NR Kine.

U nizozemskoj Indoneziji je nakon predaje Japana izbio ustanak protiv britanskih trupa, a potom i nizozemskih kolonijalnih vlasti te je okončan na pritisak SAD-a povlačenjem nizozemske vlasti 1949. godine (HV 310). Indonezijska je vlast na više dijelova otočja doživljena kao nastavak kolonijalne vlasti, te je došlo do otpora, a posebno je dugotrajan bio u Istočnom Timoru (HV 303/304). Mala Belgija je također imala kolonije u Africi i to veliki Belgijski Kongo te Ruandu i Burundi. No relativno brzo belgijsko povlačenje, bez formiranja lokalnih političkih institucija, je u sve tri zemlje rezultiralo sukobima.

Nekada veliko španjolsko kolonijalno carstvo je poslije II. svjetskog rata bilo svedeno na posjede u Africi; Španjolski Maroko, Zapadnu Saharu, na područje Ifni, Kanarsko otočje, odnosno na Španjolsku Gvineju u Ekvatorijalnoj Africi. Nakon razdoblja oružanih sukoba s Marokom područje Ifni je Španjolska 1969. pod međunarodnim pritiskom vratila Maroku, Zapadna Sahara i Španjolska Gvineja (pod nazivom Ekvatorijalna Gvineja) su postale neovisne 1975. godine, dok su Kanarski otoci te teritorijalne enklave Ceuta, Mellila, Peñón de Vélez de la Gomera i nekoliko manjih otočića i danas dio španjolskog teritorija, odnosno Europske unije. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (VI. dio)

Želeći po svaku cijenu ostvariti znan uspješ na dalmatinskom bojištu, zapovjednik 9. korpusa JNA general major Vladimir Vuković je 3. listopada donio "Zapovest za napad na Zadar". U prvom dijelu spomenutog dokumenta navedena je procjena snage hrvatskih branitelja u Zadru i okolici ("verovatni raspored snaga ZNG"):

Za odbranu Zadra i pravaca koji izvode ka njemu, angažovane su sledeće snage: oko 2500 pripadnika MUP za izvodjenje borbenih dejstava i 800-900 za policijske zadatke PU Zadar; 1., 2. i 4/112. br. ZNG sa 2-4 MB-120, 2 H-105. mm i 2-3 LRL, ukupne jačine 750-800 ljudi; verovatno 2-3 bataljona TO sa oko 300-450 ljudi i eventualna ojačanja do 1 bataljona, jačine oko 200-250 ljudi iz riječkog regiona. Za neposrednu odbranu grada, blokadu i dejstva na objekte JNA, verovatno su angažovani pripadnici MUP i jedinice TO.

Odbranu periferije, prilaza i pravaca koji izvode prema Zadru organizuju jedinice ZNG, sa protezanjem prednjeg kraja na liniji: Goleš (k.67) – Golo brdo tt 55 (severno od Sukošana) – tt. 142 (severozapadno od Križa) – Travičina glava (tt. 106) – s. Crno – St. Karaula – Murvice – s. Poličnik – s. Posedarje. Glavne snage su grupisane na pravcu Maslenički most – Murvice – Zadar, a pomoćne na pravcu D. Zemunik – Dračevac – Zadar.

Verovatni raspored snaga ZNG:
- verovatno do 1 čete u rejonu Golšek (k. 67), Golo brdo (tt. 55), Sukošane;
- 1 bataljon u rejonu tt.142 (Petrina), Travičina glava (tt. 106), s. Dračevac;
- 1 bataljon u rejonu: isključno s. Pucari, Mustapstan, s. Ploče. U ovom rejonu se nalazi veći broj starih, dobro očuvanih betonskih bunkera na liniji s. Crno od zaseoka Pucari do Mustapstana i zaseok Marnike u s. Ploče do k. 57 (Stipčevića kosa);

- 1 bataljon u rejonu Bili brig, Vlaka (k.90), Draga Zlokovnica, Čubrijan (tt. 110). Duž kose Čubrijan – Bili brig nalazi se niz starih italijanskih betonskih utvrđenja;
- 1 bataljon u rejonu Kriva Draga, s. Murvice, Grudina (k. 97), s. Briševo;
- verovatno 1/4. br ZNG u rejonu Poličnik, s. Grgurica, s. Lovinac;
- 3/112. br ZNG s. Posedarje, Maslenički most, s. Slivnica;
- u rejonu s. Dračevac uočeni VP 2 MB-120 mm, 2 H-105 mm i oko 2 LRL;
- KM 112. br ZNG i verovatno krizni štab Zadra u hotelu "Donat" hotelskog kompleksa "Borik".

Mogući sadašnji rejoni koncentracija većih jedinica ZNG i MUP su: hotelski kompleks "Borik" sem hotela "Barbara": Ferijalni savez Hrvatske na istočnoj obali uvale Punta Mika; hotel "Kolovare"; Staklene bašte kod s. Crno (u šumi); Zgrada PU i suda; Centar TO na Bokanjcu; restoran "Adriatik" i stara utvrda sada Poljoprivredno skladište blizu restorana; Dračevac; Stara Kula i s. Murvice. Nije isključeno da koriste i zauzete kasarne u gradu: Turska kuća, kasarne 3 i 44 i Novi logor.

Na pravcu s. Škabrnje – Nadin – s. Rašević – Polača – Vrana – Biograd verovatno je angažovana 114. br ZNG (-1) sa 2-5/112. br ZNG, sa sledećim rasporedom:
- 2-5/112. br ZNG u rejonu Gradina (s. Rašević), Venac k. 248 (s. Nadin), Ražovljeva glava (s. Škabrnja);
- do 1 bataljona sa odeljenjem MB-120mm u širem rejonu s. Vrana(poljoprivredno dobro), s. Radošinovac;
- do 1 bataljona i verovatno KM brigade u širem rejonu Biograd.

Za nositelja napadne operacije na prostoru Ravnih kotara predviđen je 9.

korpus JNA, a njegov zapovjednik odlučio je: u sadejstvu sa blokiranim snagama garnizona Zadar, 84. vazd. bazom, 8 VPS, 60. ssp PVO i 271. larp PVO i jedinicom TO SAO Krajine, uz avijacijsku i artiljerijsku podršku, glavnim snagama korpusa preći u napad na pravcu: Knin – Benkovac – Zadar, a pomoćnim snagama, upornom odbranom i aktivnim dejstvima nastaviti obezbeđenje dostignutih linija, kontrolu teritorije, pretres i čišćenje terena, odsudnu odbranu Masleničkog mosta i skladišta Sv. Rok i upornu odbranu na pravcu: Sinj – Vrlika.

Zapovijedu je određeno da:

- Blokiranje snage u garnizonu Zadar, dejstvom iz utvrđenih objekata, sadejstvom sa snagama korpusa u ovladavanju sa dominantnim objektima šire odbrane Zadra.

- 60. ssp i 271. larp PVO, aktivnim dejstvima iz objekata Šepurine preseca i stavlja pod kontrolu puteve Knin – Briševo i Kožino – Žerovi.

- 84. vazd. baza, izvođenjem namenskih zadataka neposredno sadejstvom jedinica 9. K.

- 8. VPS, vezivanjem snaga ZNG i MUP sprečava intervenciju istih na prostoru Ravnih Kotara.

Cilj operacije bio je: razbiti snage MUP i ZNG Hrvatske na pravcima dejstva, odbaciti ih sa komunikacija, što pre izbiti na dominantne objekte šire odbrane grada Zadar, blokirati grad, a zatim dejstvom na odabranim pravcima što pre deblokirati vojne objekte i izbiti na obalni rub luke Zadar, stvarajući uslove za izvlačenje ljudstva, TMS i stanovništva, vršiti kontrolu teritorije a pojedine objekte i pravce uporno i odsudno braniti. ■

* U sledećem broju: Zapovijed za napad na Zadar - Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (VII. dio)

Hvala vojniku

Puno je suza u Hrvatskoj bilo,
i puno onih što nemaju dom.
Al' bljesne bljesak i strašna oluja,
i mi smo opet svoji na svom.

Puno je boraca ostalo tamo,
pobjede svoje i ne čuju glas,
tek mjesta prazna u tihom stroju,
kažu da život su dali za nas.

Hvala im za sreću i mir,
hvala im za dječji smijeh,
hvala im što su nam dali
sebe za hrvatski dom.

Od pjesme, smijeha vi ste daleko,
liječite rane svoje.
Da bi vam boli i tuge prošle,
mi dajemo srce vama na dar.

Neka se jave crkvena zvona,
neka barjaci zavijore svi,
nikada više Hrvat bez doma,
a to ste nam darovali vi.

Hvala vam za sreću i mir,
hvala vam za dječji smijeh,
hvala vam što ste nama dali
sebe za hrvatski dom.

Greta KIŠ

*Supruga 100-postotnog hrvatskog vojnog invalida 1. skupine
Pjesma je uglazbljena i pjeva je KUD "Zeleni brijeg" iz Siska*

Teško je

Nakon rata
Rastalo se mnogo Hrvata
Jer teško je zdravom shvatiti
Kako je bilo u ratu patiti
Kako je bilo napustiti svoj grad
Kako je bilo u rat poći tako mlad
Teško je shvatiti, što znači iz svoje kuće bježati
Danju i noću u blatu ležati
Teško je shvatiti što znači patiti
I da se neki nikada neće vratiti
Teško je sve to objašnjavati
Dušu i srce iznova ranjavati
Teško je izgubiti te
I vratiti se tebi dome
Teško je kada nisi na svome.
Teško je biti sam i živjeti s boli
Jer svatko bi htio da ga se voli.

Marija TRBIĆ

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojn timer@morh.hr

BIBLIOTEKA

Bruce M. Hood
Osjećaj za nadnaravno - zašto vjerujemo u nevjerojatno
 Naklada Ljevak, Zagreb, 2010.

Danas dijelimo svijet na prirodni i natprirodni. Služimo se sa svojih pet osjetila da bismo pojmlili prirodni svijet, ali naša osjetila vida, njuha, okusa, dodira i sluha nemaju veze s našim osjetilom za nadnaravno. U ovoj knjizi kognitivni psiholog Bruce Hood pružava kako ljudi poimaju ono nadnaravno i daje nam dublji uvid u to zašto vjerujemo u nevjerojatno. Veći dio svjetskoga stanovništva vjeruje u Boga ili nadnaravne pojave. U Sjedinjenim Državama 90 posto odraslih osoba vjeruje u Boga, a jedna je Gallupova anketa nedavno utvrdila da otprilike tri četvrtine Amerikanaca vjeruje u neku vrstu telepatije, déjà vu, (već viđeno) duhove ili prošli život. Odakle dolazi ta vjera u nadnaravno?

Autor otkriva znanstvene činjenice skrivene iza našega vjerovanja u nadnaravno. Praznovjerje je česta stvar. Mnogi od nas drže fige, kucaju u drvo, zaobilaze crne mačke i ljestve. Nadnaravna uvjerenja mogu biti i uzvišenija, kao što je sentimentalna vrijednost koju pridajemo fotografiji voljene osobe, vjenčanom prstenu ili plišanu medvjediću. Tu spadaju i duhovna uvjerenja i vjera u život nakon smrti. Ali zašto se u naše suvremeno, znanstveno doba još držimo takvih uvjerenja? Zapravo, svim je ljudima zajednička vjera u stvari onkraj razuma i prirode, koja se pojavljuje vrlo rano u djetinjstvu. Dapače, Hood kaže da je taj "osjećaj za nadnaravno" nešto s čime se rađamo, što raste s nama i što određuje kako ćemo razumijevati svijet. Ne bismo mogli živjeti bez tog osjećaja! Od samog početka, naš je um ustrojen tako da smatra da u svijetu postoje nevidljiva pravila, sile i bića pa je malo vjerojatno da ćemo se ikada riješiti nadnaravnih uvjerenja i praznovjernih postupaka koji ih prate.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Završio Zagreb film festival 2010.

• trajanje: 17. - 23. listopada 2010.

Prvi put bez velebnog kompleksa kinodvorana u Studentskom centru, ali opet više od dvadeset pet tisuća posjetitelja. To je najvažnija vijest i osvrt na festival čiji sjaj ne tamni. Glavnu nagradu, Zlatna kolica za najbolji dugometražni film (čitaj 4000 €) dobio je austrijsko-njemački film *Pljačkaš* redatelja Benjamina Heisenberga. Istinita je to priča o čovjeku koji je ujedinio dvije strasti: trčanje maratona i serijsko pljačkanje banaka. Njegova ovisnost o adrenalinu, treningu i izvođenju savršenih pljački tjeraju ga da to čini čak tri puta na dan...

Najuspješnija zemlja je Italija, jer je u konkurenciji kratkih filmova pobijedio film o slijepoj djevojčici *Rita*, a kod dokumentarnih *Ja, moja ciganska obitelj* i *Woody Alen*. Među ostalim nagradama posebno valja izdvojiti onu u domaćoj kategoriji *Kockice*. Nagrađen je film *Jurja Lerotića I onda vidim Tanju*, i to za način na koji je redatelj povezo u besprijekornu cjelinu odličnu glumu, glazbu, montažu i fotografiju, a da nas je pritom prikovao za ekran upravo pričom - višeslojnom i nepredvidivom, i jednom od najljepših ljubavnih koje nismo već dugo imali prilike vidjeti.

I u teška recesijska vremena zagrebački je festival uspio zadržati svoju publiku i mnogo je zainteresiranih ostalo ispred rasprodanih dvorana. Neki filmovi ostaju i poslije festivala na programu kina Europa, pa ne možemo reći da nam se u kinima ne nudi ništa osim dominantnih holivudskih nezanimljivosti.

Leon RIZMAUL

VREMEPLOV

30. listopada 1674.
Dom invalida

"Pariz je manje siguran nego najtamnija šuma!" napisao je u XVII. stoljeću jedan suvremenik predstavljajući glavni grad Francuske kao stjecište prosjaka, bogalja i lopova iz redova onemoćalih i isluženih vojnika za koje se nitko nije brinuo. Planove o osnivanju zavoda za takve vojnike imali su mnogi vladari, ali ih nisu uspjeli ostvariti. Prvi je to učinio francuski kralj Luj XIV. Nakon tri godine gradnje, 30. listopada 1674., uz zvukove vojne glazbe, prvi onemoćali vojnici ušli su u Dom invalida gdje ih je dočekaao Kralj Sunca osobno. Nakon više od trideset godina gradnje dovršena je i velebna crkva, a prigodom njezina otvorenja 1706. kralj je posljednji put posjetio to znamenito sklonište bivših ratnika. Oko 1500 stanovnika Doma različite dobi i iz svih dijelova Francuske živjelo je podvrgnuto strogoj vojnoj stegi. Ženama je bio zabranjen pristup, a oženjeni su mogli samo dva puta tjedno spavati izvan Doma. Ta je institucija prednjačila i u higijeni. Primjerice, imala je izgrađene zahode u vrijeme kad ih nije bilo u najraskošnijim dvorcima. Da bi se spriječilo besposličarenje, organiziran je rad u brojnim radionicama. Dom invalida postao je poznat i izvan Francuske pa su ga posjetili mnogi vladari i kopirali njegov ustroj. Znamenita zgrada Luja XIV. poznata je i po mnogim političkim događajima. Otmica oružja iz podruma Doma označila je početak Francuske revolucije 1789. Nakon kraće neizvjesnosti Napoleon je instituciji vratio ugled kada je ondje dodijelio prva odličja Legije časti. Poslije je i sam u Domu invalida dobio vječno počivalište, uz Panteon vojne slave. Vojni muzej u Domu invalida u Francuskoj i danas je najvažnije mjesto njezine višestoljetne ratne slave.

29. listopada 1929. - krah Njujorške burze

31. listopada 1825. - rođen Eugen Kvaternik

31. listopada 1991. - konvoj "Libertas" uplovio u Dubrovnik

2. studenoga 1766. - rođen maršal Radetzky

3. studenoga 1994. - postrojbe HVO-a oslobodile Kupres

4. studenoga 1994. - ubijen Yitzhak Rabin

Leon RIZMAUL

Utva-75

Utva-75 je laki niskokrilni avion dvosjed, metalne konstrukcije. Osnovna namjena bila mu je obuka vojnih i civilnih pilota, a služio je i vuči jedrilica u aeroklubovima. Osim toga, rabio ga je i TO SFRJ kao laki borbeni, izvidnički i avion za vezu. Prvi prototip Utve-75 polijeće 19. svibnja 1976. Inače, izrađena su dva prototipa, prvi s izbočenim zakovicama i drugi s upuštenim zakovicama. Ispitivanja na oba prototipna aviona odvijala su se u *Vazduhoplovnom opitnom centru* na Batajnici. Za serijsku proizvodnju izabran je prvi prototip. Operativna upotreba započinje 1980. u tadašnjoj vojnoj akademiji u Zadru.

U Domovinskom ratu dvije Utve činile su Prvu zrakoplovnu grupu formiranu 17. listopada 1990. uz potporu splitskog i sinjskog *Općinskog sekretarijata za narodnu obranu* (OSNO). Raspolagala je s četiri zrakoplova AK

Split (dvjema *Utvama-75*, YU-DGH i YU-DLD, jednim *PA-18 Super Cubom* YU-DCI i jednom *Cessnom 172M* YU-DMA). Te dvije Utve bile su prvi naoružani avioni u sastavu 4. brigade. Tijekom dva tjedna skrivanja od zrakoplova JRZ-a u rujnu 1991., *Utva-75* oznake 001 oprema se s dva improvizirana potkrilna nosača za ukupno četiri protuoklopna raketna bacača 90 mm M79 *Osa*. *Utva-75* oznake 002 iz sastava SZV-a 4. brigade ZNG-a opremljena je nosačima za bombe koje su se proizvodile u Splitskom brodogradilištu. SZV 4. brigade ZNG-a je nedugo potom postao prva zrakoplovna postrojba koja je uspješno borbeno djelovala improviziranim naoružanjem, aktivno se uključivši u borbe na Dubrovačkom bojištu 26. rujna 1991.

Završetkom rata u Hrvatskoj i BiH, HRZ se od druge polovice 1995. mogao

posvetiti mirnodopskim zadaćama. Preustrojem HRZ-a težište je prebačeno na školovanje novih naraštaja pilota, pa je Zrakoplovna baza Zemunik postala Zrakoplovno vojno učilište (ZVU). Početna selekcija i osnovna obuka provodi se u sklopu 1. eskadrile za temeljnu obuku (1. ETO) zrakoplovima *Utva-75*, koji potječu još iz JRZ-a. Zbog nedostatka prijelazno-trežnog zrakoplova, donesena je odluka o kupovini 20 zrakoplova tipa *Pilatus PC-9* za napredno školovanje pilota zrakoplova i 10 helikoptera *Bell B-206 B-3 JetRanger III* za školovanje pilota helikoptera. Prva dva primjerka *Pilatusa PC-9* stigli su potkraj 1996., a ostali tijekom 1997.

Izložena *Utva-75*, u vojarni "Pleso", podsjećat će posjetitelje na prve dane Domovinskog rata i početke stvaranja HRZ-a.

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojniki.hr, e-mail: hrvojniki@morh.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010.
Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.armee.lu

Vojska Luksemburga ima manje od petsto pripadnika, ali i web-stranicu www.armee.lu koju bi poželjele mnogo veće vojne sile. Doduše, potrebno vam je bar malo znanja francuskog, ali za multimedijске *frikove* i skupljače vojnih fotografija ni to nije zapreka. Ako vam je jezik ipak pretežak, neka vam ovaj tekst bude povod da se malo više informirate o vojsci Luksemburga. Možda niste ni zapazili da je država članica NATO-a od njegova osnutka, (od 1949.), te da itekako aktivno sudjeluje u mirovnim misijama UN-a i NATO-a. Inače, bivša pripadnica vojske je i luksemburška princeza Tessa, koja je nekoć sudjelovala u misiji KFOR!

D. VLAHOVIĆ

